CITIȚI „DREPTATEA", TRIBUNĂ DE LUPTĂ ÎMPOTRIVA COMUNISMULUI !

Director
PAUL LĂZĂRESCU

Redacția și Administrația
Calea Victoriei, Nr. 133, et. 2
Cont virament la BNR Sucursala Municipiului București nr. 45.10.50.11.0000

4 pagini — 2 lei

Dreptatea

ORGAN AL PARTIDULUI NAȚIONAL ȚĂRĂNESC
creștin și democrat

ANUL XXII
(Seria a IV-a nr. 200)
JOI
4 octombrie 1990

Sărbătoare la Săpînța

...ătorii care-i judecă pe ... Ștefca ar fi trebuit să ... vadă fericirea oamenilor din Săpînța, avîndu-i pe prietenii din nou printre ei; ar fi ... să vadă lacrimile din ochii ... cînd aceasta le ... După o luptă în care ... dovedă că sînt din ceea ... bună spică de români, cei ... hotărîți și cei mai curajoși, ... au reușit să-și cu... drepturile tradiționale ... ale ... strămoșesc. Acum în ... este iarăși înțelegere și ... Pînă și dușmanii lui ... au venit la el să-și ceară ... la fel procedînd și po... sătul de femei. Oamenii ... mulțumiți, iar primarul care ... prin grele chinuri, fiind ... cruzime și tratat ca ... criminal pentru că a dat ... oamenilor, edată atîtea ... a înțeles că este mai im... lupta împotriva ideilor decît împotriva celor care ...

... ziua de 30.IX.1990 a avut ... la Săpînța o sărbătoare în ... revenirii lui Toader ... în comuna sa, sărbătoare ... care au fost invitați repre... ... și formațiunilor politice ... care luptă împotriva ... și comunismului. ... fost de față peste 5 000 de ... din Săpînței și satelor ... precum și oaspeți din ... țară. Pe pinze întinse ... drumului, care acum ... este blocat, se putea ... „Comuniști, jos labă de ... !", „Urmași exemplul ... — Jos nomenclatura !", „Jos comunismul !", „Jos ... comunistă de la sate !", „... muncim, dar și gîndim", „... luptăm / Primarul apă...

...ătoarea a început la ora ... printr-o slujbă la biserica ... oficiată de Preafericitul ... al Maramureșului, ... asistat de un sobor ... preoți. Oamenii comunei, ... și bătrîni, îmbrăcați în port ... au cîntat, toți, cîntece ... După slujba de du... ... ținută în biserică, s-a ... în curte unde a avut loc o ... de pomenire a celor ... în luptele împotriva co... și în decembrie. A... slujbă are ca decor „Ci... vesel" din Săpînța. Lo... comunei, creștini în to... ... păstrează ideea dacică ... se reseli la moartea prie... ... ideea ce s-a fixat în in... ... hazlii de pe cruci. Pe ... dintre ele putem citi: ... verde singerel / Jos Ilie ... / Io-s cel mai bătrîn ... / Joc artistic am jucat / ... Pătrăușul ne-au cîntat / Am ... și la Baia Mare / Și-am ... cu orișcare / Am fost și ... București / Tot cu jocuri bă... / Să jucați și voi ca ... / Care vă uitați la mine / ... vă doresc al meu trai / ... și sănătate ani".

... care au rămas daci liberi, ... de români, nu au fost ... nici de forțele trimise ... guvern împotriva lor. Au re... ... și hotărîți tuturor ... cu deviza: „C-o ... sîntem datori". După ... slujbei a fost invitat la ... poetul Ioan Alexandru. ... a subliniat importanța ... sătenilor, actul lor ... în centrul ... al Europei, Săpînța ... prin ei. În acest mo... centru al demnității eu... „Am mai spus că nu ... de conceput că după bo... de sînge din iarnă să mai ... oameni și chiar copii bă... și arestați abuziv. Ne-am ... strîns la Săpînța să apărăm prin acest om ideea de demnitate și mindrie a unui neam". Poetul Ioan Alexandru ne-a adus aminte cuvintele lui Nicolae Iorga: **„Dintr-un sat poate renaște toată românitatea".** În acest moment, a spus dînsul, Săpînța este steaua călăuzitoare a întregii țărănimi române. Ea s-a ridicat alături de jertfa Bucureștiului, Timișoarei și a celorlalte orașe-martir, trezind conștiința istorică de neam a țăranului român, care păruse adormită la alegeri. Ioan Alexandru a arătat că mișcarea ațee care a culminat în final cu teroarea comunistă, așa cum spunea de curînd un scriitor american, a început cu Revoluția Franceză și a sfîrșit cu Revoluția din România. El a mai spus că o idee mare nu se poate propaga decît prin lacrimi (și, într-adevăr, ochii participanților la festivitate erau umezi). În încheierea discursului său, poetul Ioan Alexandru a dat cîtire unei proclamații concepute de toate mințile luminate adunate la Săpînța. Proclamația, pe care o vom publica ulterior, menționează obligativitatea studierii Bibliei în școli, fără a cărei cunoaștere nici o cultură nu poate să fie completă; permisiunea punerii icoanelor în școli, ideea înființării de capele în unitățile militare, în spitale și cămine de copii și bătrîni; afirmarea necesității prezenței Bibliei în instituțiile de stat și jurămîntul pe Biblie, începînd cu cel depus în fața ofițerului Stării civile. Toți cei prezenți, la cerera Preafericitului Mitropolit Justinian, și-au arătat aprobarea pentru declarația „Proclamației de la Săpînța".

Slujbă de comemorare, miting de solidaritate și praznic de fericire

Sfîntul părinte, vorbind în continuare, le-a dorit săpînțenilor viață fericită, trăită în cumpătare și dragoste de Dumnezeu și Biserica Lui. Aceasta a fost prima slujbă pe care a oficiat-o după numirea sa, în scaunul voievodal de Mitropolit al Maramureșului. Sfinția-sa a spus că prezența credincioșilor în jurul Bisericii este zidul care apără altarul Mîntuitorului și a propus ca, în a XIX-a Duminică după Rusalii, să se serbeze la Săpînța Săptămîna Crucii, care să fie praznic al Sfintei Biserici din localitate. Cu această ocazie se va comemora și amintirea marelui erou al neamului, Iuliu Maniu, care este îngropat în Cimitirul săracilor din apropierea Săpînței. Pe mormîntul lui a fost ridicată o troiță ce a fost sfințită.

Dl. Vasile Olimpiu, membru al Grupului Solidarității Universitare de la Timișoara, a cerut celor prezenți să îngenuncheze și să spună împreună o rugăciune pentru „această sfîntă sf. Dînsul ne-a destăinuit ulterior că plănuiește, împreună cu un ungur, Oțah Andrei, să întreprindă un pelerinaj Timișoara — Roma, ca simbol al unității interetnice, cît și cu scopul de a aprinde la Catedrala Sfîntul Petru o luminare pentru martirii neamului. Ei vor duce o placă de marmură, în amintirea jertfei de sînge din decembrie, pe care o vor instala la Columna lui Traian.

Festivitatea religioasă a fost încheiată de cuvîntarea părintelui Grigore Luțai, păstor spiritual al săpînțenilor, care a mulțumit pentru sprijin celor prezenți, remarcînd cu această ocazie prezența doamnei Doina Cornea, a scriitorului Adrian Marino și a multor reporteri de la ziare, cît și de la televiziunea română și franceză. A mulțumit în mod special pentru participare Înaltpreasfinției sale Justinian. În continuare, a profitat de prezența atîtor oaspeți de seamă, cerîndu-le sprijinul pentru ca Cimitirul vesel din Săpînța să fie trecut în circuitul turistic internațional și în obiectivele turistice protejate de UNESCO. După cuvîntarea dînsului, cei peste 5 000 de participanți s-au deplasat în curtea școlii din localitate unde a avut loc un miting în cinstea eliberării lui Toader Șetca, mitingul care a fost deschis de sărbătorit în persoană. Dînsul a remarcat întreaga odisee a luptei lor pentru reintrarea în proprietate a pămîntului strămoșesc și împotriva nomenclaturii și forțelor opresive, apoi a prezentat situația înfloritoare a vieții în satări, dorind satului său prosperitate în viitor.

În continuare, apre emoția participanților, a vorbit doamna Doina Cornea, cerînd sătenilor să sprijine și să-l apere în continuare pe curajosul lor primar. A spus că la Săpînța se simte într-adevăr în Europa, subliniind că faptele lor sînt un exemplu pentru întreaga țară. La tribună s-au perindat, pentru a-și prezenta admirația și sprijinul, delegația Asociației Foștilor Deținuți Politici, delegați ai organizațiilor studențești, ai Timișoarei, Clujului, Prahovei, Bucureștiului, un invalid din revoluție, un parlamentar și cîțiva reprezentanți din conducerea P.N.Ț.-c.d. Participanții la miting au scandat „Jos comunismul", iar în final, cîțiva tineri din Capitală au dat tonul la „Imnul golanilor". Plecînd de la miting am putut auzi tinerii din Săpînța fredonînd în surdină: „Mai bine mort decît comunist", cuvinte ale imnului devenit simbol.

Grandioasa manifestare a fost încheiată cu un praznic festiv, cu o masă mare întinsă în curtea primăriei, unde invitații prezenți au putut participa la bucuria sătenilor prin faptul că îl au din nou pe Toader acasă. Mărțea viitoare însă, aceasta va fi din nou condus de un mare număr de săteni la Brașov, pentru continuarea simulacrului de proces care i s-a intentat. Acolo, minunații săteni vor găsi, din nou, sprijinul altei localități-erou.

La plecare, ne-am oprit să aprindem o luminare și să spunem o rugăciune la mormîntul lui Iuliu Maniu, fiind fericiți că mormîntul eroului se găsește într-o zonă locuită de oameni minunați.

DAN LAZĂR

MĂNĂSTIRI BASARABENE

GÎRBOVAȚ

Mănăstirea Gîrbovăț (Gîrbovăț, Gherbovăț) face parte dintre cele 25 de mănăstiri care ființau în perioada interbelică în Basarabia. Denumirea îi vine de la un călugăr rus, pe numele lui Ioanichie Herbatie (adică gîrbov); dar asupra datei înființării sale pluteșe încă incertitudini. Rușii, pe baza unor tradiții orale, susțin că mănăstirea ar fi fost întemeiată de niște călugări slavi veniți de la Mîn. Bersod din Podolia. Cei mai vechi hrisov care se păstrează în mănăstire este dat de Duca Vodă la anul 1671. Pe de altă parte surse apocrife susțin că mănăstirea a fost înființată în anul 1750 de boierul moldovean Constantin Cantpiș și, se pare, aceasta ar fi și adevărul.

Așezămîntul a suferit mult din cauza tătarilor, arzînd în trei rînduri. Ultima oară, în anul 1818, a fost complet distrus și abia în anul 1818 lăcașul este refăcut în piatră de către Ștefan Lupu. La Gîrbovăț se păstrează și celebra icoană făcătoare de minuni (dăruită de colonelul Nicolai Albaduev la 1799).

Pentru ca se făceau în Basarabia serbări speciale de două ori pe an. Anume, toamna, în ziua de 1 octombrie (st. v.) cînd icoana era dusă cu un alai deosebit de la mănăstire la Arhiepiscopia Chișinăului și în ziua de 22 aprilie (st. v.) cînd icoana își relua locul său la Gîrbovăț. Înzestrarea mănăstirii (41 ha livadă, 25 ha vie, 8 ha grădinărie și un iaz) trebuia să îndestulele atît pe cei 101 călugări și frați, cît și pe credincioșii veniți la rugăciuni în acel loc izolat (poșta și gara cea mai apropiată — la 15 km).

SILVIU DRAGOMIR

Opțiunea europeană și sindromul „inocenței"

Asemenea bombei atomice de la Hiroșima dictatura comunistă a lăsat pe trupul și în sufletele oamenilor nenumărate eschele, a căror vindecare va cere cu siguranță ani și ani de suferință, speranță, perseverență și bărbăție.

Din această categorie fac parte trădarea de țară, minciuna, delațiunea, crima, genocidul, corupția, impostura, nedreptatea, disprețul față de semeni, setea paranoică de putere etc., care în decursul anilor și-au tras seva din borhotul decadenței morale și aberației umane ridicate de ideologia comunistă la rang de virtuți.

Astfel de pervertiri ale ființei umane au existat de cînd lumea. Dar ele s-au dezvoltat și proliferat cu precădere în regimurile totalitare în care nu există libertatea cuvîntului, iar puterea este concentrată fie în mîinile cîtorva oameni, fie în mîinile unuia singur. Din aceste puncte de vedere regimurile comuniste au reprezentat „perfecțiunea".

Desigur, am fi dorit ca revoluția noastră din decembrie să înghețe fermentarea acestor reziduuri dăunătoare și resentimentoare pentru a putea fi puse în valoare adevăratele virtuți ale lumii civilizate și promovate personalitățile autentice de care neamul nostru nu duce lipsă.

Acest lucru nu s-a întîmplat decît într-o mică măsură și era normal să fie așa, pe de o parte datorită faptului că la noi a existat unul din cele mai represive regimuri comuniste care a împiedicat cu desăvîrșire o preliabilă conștientizare a maselor, iar pe de altă parte revoluția a fost stopată imediat după prima ei victorie, fiind cu ahilitate deturnată către o evoluție lentă și simpoasă, presărată acum de izbucniri de mînie din ce în ce mai frecvente pe măsură ce oamenii reușesc să înțeleagă adevărata față a puterii.

În aceste condiții, borhotul de care vorbeam mai sus a continuat să fermenteze, chiar mai intens, iar din masa sa respingătoare se ridică neîncetat aburii care îi amețesc pe mulți din cei ce au conștiințele încărcate, provocîndu-le un nou sindrom, acela al „inocenței".

Numai așa se explică numărul mare de foști nomenclaturiști, securiști sau chiar delincvenți care mișună pe coridoarele puterii sau ocupă fotoliile celor mai importante ale unor instituții care ar trebui să slujească democrația.

Un exemplu tipic de sindrom al „inocenței" îl prezintă Alexandru Bălădeanu, președintele senatului.

La 9 septembrie a.c., Europa Liberă a transmis o scrisoare primită de la Alexandru Bălădeanu care vădea adînca sa nemulțumire, deoarece într-o emisiune anterioară a postului a fost citit un articol publicat în nr. 135 din Dreptatea în care se spunea că „este vorba de legalist comunist și comisar al colectivizării agriculturii". El a primit atunci, pe cale ierarhică, exact explicația care i s-a cuvenea, pe care nu o mai reluăm. Dar nici el nici acțiunea „revoltă", care conduce destinele țării nu au înțeles nimic din cele care s-au scris și s-au spus. Că este într-adevăr așa, o dovedește faptul că Alexandru Bălădeanu a fost desemnat, tot el a primit, să fie șeful numeroasei delegații parlamentare care s-a deplasat la Strasbourg pentru a cîștiga cauza primirii României în Consiliul Europei. Desigur, Alexandru Bălădeanu și actualii săi șefi sînt convinși că el va fi primit cu covorul roșu întins (și și brațele deschise ! Nu era oare el acela care a fost scoțînd de Nichita Hruștov atunci cînd, în calitate de emisar al lui Gheorghiu Dej (ale cărei rațiuni le cunoștea foarte bine), a cerut „fratelui mai mare" ca să ne mai ușureze puțin jugul ? Și nu este tot el aceela care a fost mazilit de Nicolae Ceaușescu, sau și-a dat demisia, cînd ea a fost de acord cu mărirea fondului de acumulare de la circa 23% la 25% din venitul național ? Aceste lucruri le știm și le-am apreciat ca atare la vremea respectivă. Le știe și securitatea și occidentul.

Dar tot știți de bine știm, știți noi cît și lumea liberă, că Alexandru Bălădeanu în calitatea sa de legalist a luptat pentru asservirea țării unei puteri străine, acțiune la a cărei desăvîrșire a contribuit de pe pozițiile oficiale pe care le-a ocupat după

Dr. ing. SERBAN SĂNDULESCU

(Continuare în pag. a 2-a)

De ce este desconsiderată în România profesiunea de designer?

La mijlocul lunii iunie a avut loc la București Simpozionul Național de Design, care s-a bucurat de o atenție deosebită din partea a numeroși vizitatori, mai puțin din partea oficialităților guvernamentale.

Design-ul este un domeniu de o largă deschidere intelectuală, care se pare că nu putea fi admis cu ușurință de stilpii defunctului regim. Însuși cuvîntul, de proveniență străină, era exclus din orizontul inzust al acestora. Cît am pierdut datorită neglijării acestui domeniu — vital în primul rînd pentru economie — va rezulta din scurta trecere în revistă a evoluției conceptului de design și implicațiilor acestuia.

EVOLUȚIA CONCEPTULUI DE DESIGN

La ora actualei concurențe feroce din domeniul producției de bunuri de larg consum, design-ul a devenit atît de important, încît prestigiosul ziar „Financial Times" a acordat spațiu unui articol sugestiv intitulat „Design or decline". Deci o alternativă categorică, în fața căreia alegerea nu poate fi decît una singură. Este absolut necesară deplasarea atenției de la aspectul cantitativ al produselor la calitatea acestora, atribut care trebuie privit în sens complex, și care presupune simbioza dintre concepțiile de funcționalitate și estetică. Rolul design-erului a început să apară din ce în ce mai evident odată cu extinderea uriașă a producției de bunuri industriale.

Misiunea sa este aceea de a realiza o sinteză inteligentă între diferitele cerințe pe care le presupune existența unui produs finit: practic lui îi revine sarcina de a decide în final cum va arăta obiectul respectiv.

Libertatea de creație a design-erului este mai mare sau mai mică în funcție de domeniul de utilizare a obiectului la a cărei formă finală trebuie să-și aducă aportul: un obiect de folosință casnică, de exemplu o lampă de birou, presupune mult mai puține îngrădiri funcționale decît un strung carusel, unde funcționalitatea strictă trebuie să primeze asupra preferințelor de ordin subiectiv-formal. În acest caz cerințele estetice cad pe planul doi, rolul design-erului fiind doar acela de a alege dintre mai multe variante posibile pe cea optimă din punct de vedere funcțional și totodată cea mai expresivă din punct de vedere vizual.

Deci domeniul de acțiune al design-erului este estetica funcțională, și anume relația dintre util și frumos.

Dacă într-o anumită perioadă design-erul putea hotărî în mare măsură, conform gustului propriu, asupra configurației finale, treptat, încă din anii '60, idei legate de ergonomie (disciplină care se ocupă cu stabilirea parametrilor tehnico-funcționali ai unui obiect încît acesta să ofere maximum de siguranță și confort în utilizare) au început să prevaleze asupra tendințelor pur esteticizante de pînă atunci.

Acest mod nou de abordare a problemelor a condus la stimularea activității de design în trei direcții clare (cf. John Blake — „The practical idealist", citat în „The British design since 1880", de Fiona Mac Carthy):

1) în procesul de concepere al unui produs, nevoile consumatorului sînt mult mai importante decît preferințele de ordin estetic ale design-erului;

SORIN ȘTEFAN

(Continuare în pag. a 2-a)

„Apărarea umanismului comunist"

Lipsa de încredere a poporului român în actualii guvernanți, susținătorii pe toate canalele mass-mediei a „democrației originale" pînă acum nu s-a văzut efectul ei și nimeni nu știe ce structuri are, nimeni nu știe cum arată și pe zi ce trece devine tot mai evidentă. Încercările de integrare a vieții sociale în tiparele unei democrații și așa șopîtă, se manifestă cu duritate.

Foștii activiști de partid au devenit peste noapte revoluționari și disidenți. Au dispărut din zonele unde au acționat în numele „apărării umanismului comunist și revoluționar" în perioada dictaturii comuniste reapărînd în alte locuri, atrăgînd prin „vasta lor experiență combativă" în mod „forțat", cu aceleași năravuri, în alte posturi guvernamentale.

Încrîncenarea de care dau dovadă cu „patriotism revoluționar și național" în destabilizarea echilibrului și calmului social-economic nu în mai are nici un temei de acoperire prin Justiție. Fără nic de respect față de legi și demnitatea umană (legiferate de Organizația Națiunilor Unite !) lovește în punctele sensibile dar și universale ale DEMOCRAȚIEI.

Impostorii în arena istoriei își arată din continuare și nevoinicia lor față a „umanismului comunist", dînd drum liber dezinformării, amenințărilor de orice fel și lendurii adevărului. Mii de gînditori ai poporului român au fost aruncați în prăpastia închisorilor, umiliți și uciși fără mustrare de conștiință de către acești „masa al comunismului". Și toți ei vor să dea „LECȚII" despre cum trebuie să fie o adevărată DEMOCRAȚIE întregii națiuni române !

Forța folosită în destabilizarea DEMOCRAȚIEI constituie pentru o necesitate, cu totul străină de prim-plan, pentru a-și intări și menține în continuare puterea, garanție sigură în a menține poporul român în mizeria unei situații socio-economice deosebite. Inițiativele lui îngrijesc sănătatea în spitale de lux, pe cînd „eroii ai Revoluției" încă mai cerșesc pe la ușile Guvernului posibilitatea să își trateze rănile revendicate printre cele „mai" din partea „asasinilor, hienei și lupilor de Justiție !

Cu toate acestea, ei mai au curaj, adăpostiți de „umbrele" lor, de a face cu fiecare zi ce trece cei mai impetuoși „revoluționari". Acești adepți ai comunismului sînt [illegible] onoruri ce nu li se [illegible] alte privilegii ale [illegible] și faptul de a nu [illegible] „mentora de elitară a [illegible]". Despotismul lor este [illegible] și fără asemănare !

Nu sînt în stare să [illegible] valori spirituale și [illegible] (pentru că nu au fost [illegible] în stare) și tocmai de aceea nu au acest har, au îndrăzneala să ridice pretenții și fără ei — „perfecți specialiști crescuți și educați în cea mai formidabilă academie comunistă" — societatea românească nu va putea să își găsească calea spre adevărata DEMOCRAȚIE.

Demnitari înfatuați și cu mintea opacă la ideile vremurilor se

FLORIN OPREA SĂLCEANU

(Continuare în pag. a 2-a)

Pagina specială:

ECONOMIA DE PIAȚĂ

- Nodul gordian
- Mecanismele privatizării
- Bursa din București după Legea Madgearu (1929)
- Directorul de marketing
- Să-i întrebăm pe muncitori
- Protecția consumatorilor în... SUA

(Pagina a 3-a)

Unde se află cheia

Pe ogoare se stringe ce a mai rămas din recoltă. Puțin. Mult mai puțin decît sperau cei ce încheiaseră în primăvară un parlu. L-au pierdut !

În uzine nu se lucrează. Cauza ? Lipsa materiilor prime. Salariile totuși se iau, unele chiar cu depășiri. Se fac și greve. Muncitorii cer să se revină la unele drepturi care le-au fost furate de vechea conducere comunistă. Actuala nu are de unde să mai scoată bani. Sacul a ajuns la fund. Dar țara n-am vîndut-o capitaliștilor ! Ei să rămînă acolo, în opus, cu problemele lor, cu salamul lor. Noi îl avem pe al nostru. Nu se prea găsește, cum nu se găsesc nici făina, carnea, laptele, brînza, peștele etc, etc.

Pe cei ce au venit în ajutor i-am alungat. Cu vorba, cu fapta, cu bîta. S-au reîntors la casele lor și povestesc. Lumea ascultă. La început nu le vine să creadă. Cînd se conving, închid robinetul. Și rafturile magazinelor noastre rămîn goale. Europa ne insoarce spatele, lăsîndu-ne mult mai săraci ca în decembrie '89. Se reintroduc cartelele. Deocamdată la unele produse. Dar ni se „promite" extinderea sortimentelor. Ce mai tura-vura, exact ca în timpul războiului. Se caută și vinovați. Ei ar fi cei ce destabilizează situația. Fără ocestia, viața în România ar fi roză. Dar îi lichidăm noi pe bișnițarii care vînd produse ce nu au fost văzute niciodată în galantarele statului, și atunci să te ții. Trebuiesc, de asemenea, verificați și bine îngrădiți cei ce au îndrăznit să-și deschidă cîte o baracă: cu mititei, cu vată de zahăr (de unde ?), cu țigări, parfumuri și alte fleacuri. Există pericolul să se îmbogățească. Atunci, pe ei! cu impozite, cu procente fixe de adaosuri financiare și controale. Pînă-i aducem la faliment. Să se învețe minte !

Guvernare fesenistă

E drept, nu peste tot, se aud voci care amintesc de unele promisiuni făcute în decembrie, în timpul unor vizite de lucru, dar mai ales în luna mai.

Unele sate alungă chiar pe nomenclaturiști. Ei au curaj, chiar dacă primarii o pățesc. Și încă rău. De, poliția, jandarmeria și S.R.I. sînt pe fază. Apără revoluția.

În tribunale se desfășoară și procesele vechii conduceri. La început au fost televizate. Dar prea se rîdea, prea semănau a parodie. Și atunci s-a spus: stop. Pe unii i-am trimis pe la casele lor, prea s-au ofilit mîncînd numai din pachete primite știm noi de unde, iar cei ce au rămas „sechestrați" să stea cuminți. Are „țara" grijă de el. Peste puțin timp vor sta din nou în fotolii, avînd și mașină ministerială la scară. Totul este să treacă „hopul" cel mare, să scăpăm de iarna ce vine. Muncitorii să steo cuminți și țăranii așișderea. Să înțeleagă că proprietatea colectivă este cheia succesului. La nevoie îi vor „ajuta" unele organe să înțeleagă. Intelectualii ce nu vor pricepe binefacerile guvernării actuale n-au decît să plece. Tot au ocupat cîndva, împreună cu studenții, Piața Universității. Și noi de piețe libere avem nevoie. Chiar și de cea a Comunității Europene.

B. MIHAI

Ancheta literară a „Dreptății"

Scriitorul și fenomenul politic

Astăzi răspund scriitorii

Nicolae Prelipceanu și Adrian Marino

1. Credeți că scriitorul a intrat inevitabil în zodia politicului ? Cum ați defini relația scriitorului cu fenomenul politic ?

2. În ce măsură vă socotiți, ca scriitor, un „spectator angajat" ?

3. Credeți că există un divorț între intelectuali și actuala putere ? De ce ?

4. Cum vedeți relațiile scriitorului cu formațiunile politice ?

5. Cum și în ce fel credeți că se va realiza cristalizarea societății civile românești ?

6. Considerați necesară o coalizare a opoziției parlamentare și extraparlamentare pentru a împiedica puterea să alunece spre un nou totalitarism ?

Au mai răspuns: Elena Ștefoi, Ion Bogdan Lefter, Ștefan Agopian și Cristian Moraru

NICOLAE PRELIPCEANU

1. Inevitabilă nu e decît moartea, de care oricum... Scriitorul, fiind însă o fire mai schimbătoare (era să spun femeiască) și-a-ar fi surprins atîția bărbați de seamă ai literelor noastre de azi), cel român mai ales, poate fi oricînd din cele ce numiți dvs. „zodia politicului" pentru a se reîntoarce la instrumentele sale. Mulți chiar nu și le-au părăsit, cu toată tevatura și mă tem că tocmai din tărîc. Cît despre relația scriitorului cu fenomenul politic, eu cred că este una de tip special : scriitorul are privilegiul, pe care și-l ia singur, de a se considera deasupra acestui fenomen și de acolo, cînd vrea, cînd nu mai poate rămîne sus, mănîncă în politică așa cum ar plonja într-o mlaștină de unde nu toți se pot, mai pe urmă, extrage.

2. În măsura în care mă atinge și pe mine, chiar direct, mincinoasa politică, prezentă în toate timpurile, doar în grade care diferă, nici nu știu dacă sînt un spectator ci mai ... simplu un angajat. În măsura, însă, în care noi avea, la un moment dat, puterea de a mă smulge din angajamentul acesta (căci un scriitor ar trebui să-și poată diriga stările, afective sau nu, pentru a nu fi tiranizat de ele) da, sînt un spectator.

3. În general, mă tem că între intelectuali și toate puterile există o stare de pre-divorț. Dar cînd puterea îți strigă la față, prin cine știe ce schimonosită gură a ei, „moarte !", sau „du-te-n străinătate !" sau „vînzătorule de țară !", cînd ea îți amenință însăși ratiunea de a fi, mai începe întrebarea dacă e un divorț sau nu ? Și doar divorț să fie ? Cari după un divorț te poți recăsători chiar cu aceeași persoană...

4. În general, la noi, partidele, ca să le spunem pe nume, sînt privite cu ochelarii de arestat care ni s-au pus pe ochi de 45 de ani, așa că poate de aceea și scriitorii ezită să se angajeze. Pe urmă, a mai fost și P.C.R. ăla, din vremea căruia abia am scăpat (oare ?) și reflexul acestei relații îl face și ne scriitori, că și pe celelalți oameni, circumspecți pentru moment.

5. Știu cum : cu eforturi imense, greu de tot. Știu și din ce cauză, sau cred că știu (ca și în rîndul de mai sus, subliniez **cred că știu**) : pentru că în România, prea ades, cei care ajung la putere uită cum au ajuns acolo și nu mai vor să plece. În ce fel ? Nici nu cred că știu.

6. Da, bineînțeles.

ADRIAN MARINO

1. Nu cred că se poate vorbi de un fenomen general. Totul — în ultimă analiză — rămîne în primul rînd o problemă de temperament și de vocație. Unii sînt atrași — în mod sincer — de politică. Alții, firile independente, îndoielnicii poeții, firile contemplative, timizii, dar și prudenții etc. — îi fel de sincer — nu sînt deloc atrași. Dar, în mare, se pot observa cîteva trăsături ale relației scriitorului cu fenomenul politic : 1. Independența, în principiu, absolută. Este, mai ales, atitudinea scriitorului liber profesionist (ea a fost totdeauna foarte rară la noi, dar tipologic ea poate fi totuși reținută). Este vorba de scriitorul care trăiește-din-scris, nu din bugetul statului, care nu este funcționar de stat sub nici o formă. Independența economică singură atrage de fapt pe cea literară. Ar fi de dorit ca această specie să se dezvolte, să se consolideze. Ea va putea deși mentalitatea scriitorului mai conformist, docil, stipendiat, salariat pe state de plată sau prin „mijlocuri" discrete ; 2. Alinierea, încadrarea, afilierea — cum vreți să-i spuneți — la formația politică dominantă, de la putere. Ea este extrem de bine reprezentată la noi prin toți scriitorii angajați și cumpărați — prin diferite metode — de către **Front**. Conformismul, oportunismul, ca să nu spunem slugărnicia și venalitatea, caracterizează acest tip frecvent, banal, chiar tradițional în tot cazul, de relație „literară" cu fenomenul politic ; 3. Opoziția, reprezentată de scriitorii cu personalitate și spirit critic, profund ostili — din convingeri liberale și democratice — neocomunismului actual. Este îmbucurător faptul că rîndurile acestei categorii sînt în plină consolidare și regrupare. În publicștii demne de tot interesul răspîndite în toată țara. A apărut chiar și o categorie nouă de comentatori-publiciști-ideologi, politici „recrutați" în special din rîndul criticilor și eseiștilor literari" ; 4. Compromisul realizat de o nu mai puțin largă specie de scriitori, cu mentalitate la fel de „tradițională". Este categoria, cred eu, a „abililor" (în realitate folosiți doar ca „tovarăși de drum" și ca alibiuri, ca vitrine decorative) în serviciul **Frontului** (într-o formă sau alta). Dar cu unele gesturi de independență și de distanțare formală. Jocul dublu și făcutul cu ochiul la opoziție intră și el în acest scenariu mediocru sub specia lui „oleacă și nostri, vin și nostri". Este relația cea mai lamentabilă și mai reprobabilă. O cunoaștem, din păcate, de mult...

2. Ar cita o vorbă a unui scriitor italian, Mario Praga. El spunea : „Mi-as da bratul patriei mele, dar nu și pana". Voia să spună doar atît : că el n-ar putea să scrie — în nici o ipoteză — împotriva conștiinței sale, oricît de angajat ar fi într-o acțiune națională sau politică. În situația cînd apar tensiuni sau conflicte între conștiința „angajamentului" politic și cea literară, aceasta din urmă cedează, pentru moment, terenul prin abținere sau tăcere pur tactică. Punctele de vedere nu pot fi confundate, iar disocierea valorilor, fundament al culturii, nu poate fi părăsită. Un caz precis : un critic aparținînd, să spunem, unui partid politic nu poate declara „poet mare" pe un poet din același partid, dacă acesta din urmă nu are talent. Dar din motive de conjunctură, tact și solidarizare etc. el se poate abține — momentan — de la o critică și negare publică. Pentru a nu da spectacolul unor disensiuni și controverse pe ar putea fi speculate în dauna cauzei generale. O formă, dacă vreți, de **reservatio mentalis**. Personal mă simt „angajat" în măsura în care o formațiune politică luptă, în esență, pentru ideile mele : radical democratice și radical antitotalitare. A mentiona, în treacăt, că am colaborat la DREPTATEA, noua serie, încă din primul număr, legat de directorul său, dl. Paul Păzărescu, printr-o veche prietenie, închinare comună etc.

3. Între intelectualii de formație și aspirație democratice „divorțul" există și el se adîncește tot mai vizibil și ireversibil. Acest proces de [illegible] produs în rîndurile rezistenței române (ea nu a început în iunie 1987—[illegible]), care datează de fapt încă din 1945, de la instaurarea comunismului sovietic. Acțiunea Gorbi este și ea aproape completă (am amintit toate acestea, de altfel, încă de la 22 ianuarie — vezi articol din **Jurnalul literar**, I. 3 : **Rezistența intelectuală : două generații**). Cauzele sînt evidente : continuitatea totalitarismului neocomunist, reinvierea nomenclaturii și perpetuarea vechilor structuri ale statului ceaușist. Revoluția din decembrie, populară, de jos în sus, n-a fost numai anticeaușistă, ci — în primul rînd — anticomunistă. Ori de cîte ori neocomunismul își manifestă prezența nocivă protestul devine firesc. Intelectualul este în special sensibil la situația de la **T.V.**, din presa politică și literatură, instituții de cultură, edituri. Deci, cînd se va termina odată cu manipularea, în special a **T.V.**, cu grimasele cabotine absolut inteleșabile ale dlui Corneliu (cu **s** la urmă) Rosianu (cu doi de **D** ? Cînd va înceta limbajul de lemn, declarațiile care nu spun absolut nimic, difuzarea de imagini fără coloană sonoră, unghiurile de vedere tendențioase, cenzura directă și indirectă, trunchierea de comunicate și reportaje etc. etc. În astfel de condiții de mincinoasă oficializată devine inevitabilă depărtarea intelectualului independent, cu spirit liber, de putere, care deține încă monopolul de fapt al **mediilor**.

4. Relațiile unei largi categorii de scriitori cu formațiunile politice sînt încă destul de dificile și ambigue. N-are rost să ne mistificăm. Mulți scriitori nu sînt atrași de „partide" (noțiune discreditată în primul rînd de p.c.r.). Alții declară (iluzionîndu-se, probabil sincer) că nu „fac politică", fiind totuși în opoziție. Alții așteaptă o cristalizare și mai precisă a formațiunilor politice. Pe de altă parte — s-a mai spus de zeci de ori — lîneșteș încă, la noi, scriitorul rezistent, carismatic, de tipul Havel, liderul politic carismatic de tip Walesa. Lucrează prost — și pe în ultimul loc — lipsa de tradiție, de mari exemple, de cultură politică. Scriitorul are, pe de altă parte, orgoliul și chiar narcisismul său. Intrînd într-un partid, el trebuie totuși să se supună, măcar în linii generale, disciplinei și structurilor sale. Unii individualiști și „vedetiști" ireductibili nu acceptă însă această situație etc. Dar procesul de edificare și clarificare este în plin curs ascendent. De unde, enorma importanță a luptei de idei, a dezbaterilor ideologice. Ele singure pot duce, pe de o parte, la desceșuizarea conștiințelor, pe de alta la orientarea și clarificarea ideologică a intelectualului român actual încă indecis. Este, de altfel, forma esențială de luptă anticomunistă, care mă atrage în mod real (vă fac după cum vedeți confidențe...)

5. Procesul este de abia la început. De fapt vechile structuri comuniste n-au fost modificate. Cît timp proprietatea socialistă, colectivistă, este dominantă în economie nouă clasă nomenclaturistă deține încă toate pozițiile-cheie, iar aparatul de represiune este în acțiune, societatea civilă românească rămîne încă din nefericire fundamental comunistă. Este un fapt. Dar, în timp, se vor produce modificări și reorientări inevitabile. Va exista de pildă, cîndva, într-o perspectivă pur teoretică — simplă ipoteză schematică strict speculativă personală — o „stîngă" (un adevărat partid social-democrat), un „centru" (un partid democrat-creștin, unul de centru de mare convergență democratică, unul neoliberal) și o „dreaptă", azi în plină recrudescență violentă, căreia istoria îi va tăia, fără îndoială, unghiile vulgar pamfletare, agresive și xenofobe, nu numai primitive, dar și total perimate. Spiritul timpului merge, orice s-ar spune, spre integrare europeană, cooperare internațională și chiar spre federalizare.

6. Fără îndoială. În această ordine de idei, cea mai a tot mai numeroase **Alianțe** (cea de la Timișoara a devenit seria) și **Forumuri democratice antitotalitare**, în special după publicarea **Proclamației de la Cluj** (5—8 august), la : Iași, Brașov, Arad, Satu-Mare, Tg. Mureș, Bistrița-Năsăud, recent la Deva și Piatra Neamț (procesul este de altfel în plină desfășurare) reprezintă [illegible] o nouă coalizare politică antitotalitară. Se putea ca din această acțiune să apară și o nouă formă [illegible] structurată, de opoziție antitotalitară. Nu se poate guverna mereu cu bîtele minerilor, care — recent la Brașov — au început să-și dea seama totuși prin liderul lor sindical, Miron Cosma, că au fost mînați și manipulați în mod cinic. Ca și celălalt o vorbă a lui Talleyrand, dl. Iliescu — trecînd mult peste prerogativele unui președinte — a făcut „mai mult decît o crimă : o greșeală". Este începutul sfîrșitului său. Totalitarismul neocomunist va fi învins mai greu în România decît în alte țări foste socialiste, deoarece la noi ceaușismul și-a înfipt mult mai adînc rădăcinile nefaste. Dar pînă la urmă, el tot va fi învins. România nu este, totuși, Albania. Dar și acolo situația nu stă de loc. În ciuda zidului de 4 metri ridicat recent în jurul cartierului ambasadelor din Tirana. Acum cînd zidul de la Berlin s-a prăbușit și Germania s-a reunificat...

GEORGE ACHIM

Universitatea Ecologică și-a început cursurile

Motto:
„Cel care deschide o școală închide o temniță" (Victor Hugo)

În ciuda tuturor piedicilor puse de guvernul nostru, care declară că dorește să se revizuiască totul (cu condiția să nu se schimbe nimic), în ciuda ignorării de către Ministerul Învățămîntului și Științei, care-și declină orice competență, prin voința și stăruința unor oameni entuziaști, Universitatea Ecologică și-a deschis, totuși, porțile, odată cu suratele ei „de stat".

Între zidurile înfiorate ale Sălii Palatului, martore ale atîtor spectacole omagiale și congrese, părintele Galeriu a ținut pentru prima oară o slujbă creștină. Universitatea și-a început astfel activitatea sub semnul crucii și al luminii iniru îmbinarea cunoașterii cu iubirea.

Profesorul Dolghi Drimer, rectorul universității (ce cuprinde Facultatea de Științe naturale, de Agronomie, de Medicină, Drept, Inginerie, Educație fizică și sport) a arătat că prima Universitate ecologică din lume a apărut firesc, odată cu primii germeni ai democrației, în România, țară în care ecologia a fost ignorată, țara cu cel mai puțini studenți, țara din care, acum, studenții și intelectualii, minați de valul dezamăgiri, și-au început exodul către Vest sau Sud.

Guvernului nu i s-a cerut nimic altceva decît autorizația de funcționare. Nici local, nici profesori, nici fonduri, nici cămine. Și totuși...

În dorința de a învinge comunismul, animatorii acestei instituții s-au pregătit să insufle discipolilor o educație lipsită de prejudecăți, centroale și planificări, în sensul întoarcerii la natură și la omenie. „Studenții, părinții și profesorii au arătat că se poate înfiptui democrația și în România prin curaj, voință, unire și fermitate", demonstrînd că, înainte de a se naște, un copil nu are nevoie de act de la primărie.

La prezența multor personalități aparținînd corpului diplomatic, în prezența părinților, profesorilor, studenților, reprezentanților presei, au luat cuvîntul Prima George Maiorescu și academicianul prof. Ștefan Milcu, președinți de onoare ai universității, prof. dr. doc. Ioan Pop, decanul Facultății de Medicină, prof. dr. Neșu, decan al Facultății de Drept, prof. dr. ing. Stefan Săvulescu, decan al Facultății de Ingineria Ecologică, prof. dr. Alexandru Roșu, decan al Facultății de Științe naturale, precum și studenții Irina Zamfir și Bogdan Alexandru.

Domnul Drimer a rugat pe Ion Brătianu să vorbească în calitate de reprezentant al guvernului, dar domnul ministru secretar de stat a ținut să precizeze că nu participă la acest eveniment ca reprezentant al guvernului și răspunde la o invitație ce i-a fost adresată. Arătîndu-se „la fel de impresionat de platforma universității ca și de cea a guvernului" (?!) domnul Brătianu și-a lansat apoi, utilizînd cel mai „pur" limbaj demagogic, într-un discurs despre activitatea sectorului pe care-l conduce, subiect perfect paralel cu cel în discuție. Oare din această cauză să fi plecat, tocmai atunci, atît de intempestiv, domnul Victor Surdu, fostul ministru al Agriculturii ?

Dincolo de aceste considerații, rămîne realitatea înființării primei universități particulare din România, care, în pofida tuturor piedicilor, funcționează.

GILDA LAZĂR

Adrian Păunescu și lovitura „Zig-Zag"

Oricît de imprevizibile sînt evenimentele ce se derulează din decembrie încoace pe orizontul vieții noastre obștești, unele dintre ele o iau înaintea celor mai fantastice presupuneri. Nici măcar un Jules Verne al politicului nu le-ar putea prognoza. Ele țîșnesc parcă dintr-un rezervor de netrăiri, de nefapte, dintr-o plurideceniată stagnare monotruoasă ce ne-a caricaturizat istoria și ne-a batiocorit pe fiecare în parte. Dintr-un eon al inerției alunecăm într-un eon al întîmplărilor surprinzătoare, uluitoare, galopante, într-o perspectivă de epos dereglat. Trăim într-un vis al fapturilor logic, deșănțat, care nu o dată devine coșmar. Unul din asemenea fapte e numirea (?) lui Adrian Păunescu în fruntea revistei „Zig-Zag".

Care revistă și-a cîștigat o reputație de onestitate, curaj, perspicacitate, consecvență. Care Adrian Păunescu și-a cîștigat o reputație tocmai pe dos. Ar fi ca un fel de logodnă între foc și apă. Ar fi ca o alianță între Zina cea bună și Baba Cloanta. De unde și pînă unde Adrian Păunescu în locul lui Ion Cristoiu ? Au nu-i ajung celelalte 2—3 periodice pe care le are sub teroarea publicistică ? Au vrea să sugrume presa liberă, începînd cu unul din titlurile ei cele mai răsunătoare ? Au nu-i ajunge cît a adunat din prosăștirea minciunii, din lingușirea tiraniului, din felurimi de balcaniice înviteli și dorește mai mult și mai multe ? Au vrea un trust Hearst al presei românești abia înfiripată într-un spirit al probității, așa cum va voi mîine o industrie, un comerț, o republică, un imperiu purtînd monograma sa ?

Cu ce program, cu ce față doctrinară și omenească vine bardul lui Ceaușescu în fața cititorilor nu putini și nu de rea calitate pe care îi are Zig Zag-ul (oricum de mai bună calitate morală și intelectuală decît editorii textelor salei ? Ce-și propune să facă ? Credeți că vine cu regrete, cu scuze față de trecutul său oribil ? Cu promisiuni de îndeptare ? Ar însemna să-i supraestimăm ! Să ne închipuim că abjecția e mai mică decît ea însăși, că lipsa de caracter are un reflux, că nerușinarea ar putea deveni ilegală așa cum un viermă s-ar preface într-un fluture ? Adrian Păunescu vine cu cinismul său de totdeauna. Îmbărbătat, se vede, de anume conjuncturi politico-economico-administrative nefaste, de o atmosferă tulbure ce plutește în sufletul acestui greu încercat popor, vine cu vorbe de ocară la adresa poporului nostru, de profanare a idealurilor sale. Cu vorbe care neîncetat revoltă, care scuipă în sîngele martirilor el. Cu vorbe prin care la apărarea tiranului răpus : „În chiar anul morții sale, el s-a iluminat definitiv la gîndul țării a cărei glorie a înălțat-o și pe care a scufundat-o în ultimii ani și a dorit o România mare ! (...) Dar noi am crezut, ani buni și lungi, că iubirea României trebuie să vină de la același om de care, se leagă în istorie pentru o lună, după ostila noastră ... „de libertate ... nei". E adevărat că ... în care a fost ... către totalitarismul ... n-a fost și dezastrul ... l-a celebrat mai cu ... oricare alt scrib ... a tuturor. Adrian Păunescu le-a cumulat ... român. E adevărat ... buibat cît o ceată de ... turiști de frunte ... aruncînd priviri ... viitor, încercînd să ... istoria prin mici ... „opozanți". Dar aceste ... jurări arhicunoscute ... să-i dea dreptul de a ... tiune, de a vorbi ... egoismului și ... așa cum ar vorbi ... de vedere cît de ... cît de cît resonabil. ... să este enormă, ... se întinde peste margini ... în prezent cunoscute ... meleanuri.

Dar cinismul lui Adrian Păunescu nu se oprește aici. ... extinde și asupra ... chipul unei „filosofii" ... pe care voiește să o ... mixtură de machiavelism ... stalinism, de hitlerism ... experiență personală. ... a presei după chipul și ... narea sa. O sofistică ... imagine a unei lume de ... sabilitate ce se recunoaște ... îndu-se în pagina cu o ... doare bocurească. Un ... aparent de se preface ... sadism autentic față de ... stupefiat. Un spectacol ... multiplicării, dezamăgirii ... versalității demonstrate ... misiei de la orice raport ... nal cu realitatea. Un ... ochiu al imoralității, ... chism al mistificării ce ... în vileag : „Presa poate ... de ea însăși cu numerele ... narii și se poate angaja ... tălia pentru o cît mai ... ficțiune cu privire la ... Poate, așadar, minți ... realitatea influențată de ... riști și regizori. Influența ... pervertită." Pentru ca ... să fie și mai deplină, ... fică și că : „Adevărul este ... tot, cea mai profitabilă ... clumă". Un adevăr, evident la Păunescu.

În numărul 29 al Zig-Zag ... Adrian Păunescu afirmă ... nici o jenă că „Vom da ... exemplul unei noi ... presei românești". Prima ... vadă o constituie atîtea ... scandaloasă de apărare a ... rilor nomenclaturiști, ... o dreaptă acuzare, ... fostul șef al securității, ... rahul Iulian Vlad, care ... „un om exceptional de ... de o cinste ireproșabilă" ... nimic nu me mai poate ... din cînea ce este de ... lui Adrian Păunescu, ... echipă redacțională ... Zig-ului și-a dat demisia, ... cinstea el. Primul act al ... „nașterii" presei noastre ... sumat într-un chip firesc...

GHEORGHE GRIGURCU

„Apărarea umanismului comunist"

(Urmare din pag. 1)

Închid în cochilia principiilor comuniste — pardon, neocomuniste — și se sindesc numai la sine, fără cum să anihileze capacitatea regeneratoare a milioane de oameni pentru a trăi cu adevărat în DEMOCRAȚIE. Ei sînt prezenți în centrele vitale ale națiunii, aceiași analfabeți cu aere de imbatabili gînditori și reformatori ai unei Democrații nemaivăzută și nemaitrăită în istoria umanității. Agresivitățeasilor nu se dezminte. Nu au simțul măsurii și nici al rușinii, așa cum se știe că are poporul român. Spolierea legilor pentru ei e un joc ludic și consideră că pentru tot ceea ce fac, pînă la crimă, nimeni nu îi poate trage la răspundere. De aici curajul lor de a dispreț, fățîș Drepturile omului și ale națiunii. În culisele puterii trag sforile pentru un teatru politic de mascaradă și sînt cu adevărat departe de nevoile strigătoare la cer ale poporului.

Poporul român suportă iar supliciul satanismului comunist și guvernanții surid cu un aer de inocenți (trivial joc al prefăcătoriei !) cum istoria se supune voinței lor, dincolo de bine și rău !

CITIȚI ȘI RĂSPÎNDIȚI „DREPTATEA"!

Calamitatea putea fi preîntîmpinată (II)

Situație destul de grea se anunță și în asigurarea populației cu zahăr din producția internă, căci din cele trei sute de mii ha prevăzute să fie cultivate cu sfeclă de zahăr, s-au însămînțat numai o sută cincizeci de mii, deci jumătate decît în alți ani. Aceasta impune ca pentru acoperirea necesarului de zahăr să importăm. Și aprecierea specialiștilor în problemă, aproximativ trei sute de mii tone de zahăr, deși culturile de sfeclă n-au suferit prea mult din lipsa apei. Sfecla este o plantă „rădăcinoasă" care crește și acum, adică pînă la recoltat în luna octombrie, fiind „recunoscătoare" acestor ploi din a doua decadă a lui septembrie.

În legătură cu prevenirea acestei situații de secetă, Partidul Național Țărănesc — creștin și democrat, prin ziarul „Dreptatea", a tras semnalul de alarmă încă din primăvară, atunci cînd se mai puteau îndrepta lucrurile. Dar era campania electorală și F.S.N.-ului avea alte preocupări și alte interese în relațiile cu lumea satelor.

Cu o producție medie pe țară estimată la o mie trei sute kg la hectar, sămînță recoltată de pe cele trei sute de mii hectare cultivate cu floarea soarelui, care este o plantă rezistentă la secetă — și cu cea de circa o mie de kg la hectar de pe suprafețele cultivate cu soia, se apreciază că nevoia de ulei comestibil a populației va fi asigurată din producția internă.

Cartoful fiind o plantă cu o arie de răspîndire foarte mare și recoltele la hectar sînt foarte diferite. Tuberculii de cartof, avînd în ei apă în proporție de 70—75%, se dezvoltă mai bine în zonele umede sau acolo unde au putut fi irigați. Unde nu li s-au putut asigura apa din cauza secetei, sau n-au putut fi irigați, productiile la cartof sînt foarte mici. De exemplu, în sudul județului Dîmbovița recolta de cartofi timpurii și semi-timpurii a fost de numai 25% din producția medie multianuală.

În ceea ce privește cultura a doua care se seamănă după plantele recoltate în vară (trapă, mazăre, grîu, orz) — este vorba îndeosebi de porumbul pentru nutreț masă verde —, datorită lipsei de precipitații din lunile iulie și august și a îmbătrînirii, acolo unde semănăturile au răsărit, aceasta s-a calamitat. Burueniile consumă de trei ori mai multă apă decît plantele cultivate, iar în anii cu ploi puține, fiind mai rezistente la secetă, rămîn numai ele.

Pe fîneațele naturale și cultivate, coasa a doua și a treia nu s-a făcut decît pe foarte puține suprafețe, ceea ce va face ca problema asigurării hranei animalelor pentru iarnă să devină și mai greu de rezolvat, impunîndu-se nevoia de a se recurge la importuri costisitoare de furaje.

Această lipsă este mai ... simțită în gospodăriile ... liale. Țăranii, prin grija ... o au pentru animalele ... le cresc în ogradă adică ... răbdare cocenii rămași pe ... după recoltarea porumbului ... suprafețele C.A.P.-urilor ... I.A.S.-urilor ca și paiele ... rilor de vară și frunzele ... toarele de la sfeclă, după ... ceasta a fost fasonată și ... portată la fabrici sau ...

Revenind la ancoviner... de iarnă a gospodăriilor ... gume ce se cultivă în ... special amenajate (mocos, ... gonele, gogoșari, varză, ... s.a.) anul acesta contribuția I.A.S.-urilor și a C.A.P.-urilor va fi foarte mică ceea ce ... face ca prețul de cumpărare ... la producătorii particulari ... fie foarte ridicat. La ... acestui preț contribuie ... minant costul irigației. ... apă dată de om, grădinari ... există, și, cu cît apa din ... pitații ajută mai puțin, ... mai mult va trebui ... apă prin amenajările și ... latiile special construite.

Oricum, Ministerul Mediului ne anunță că și anul 1990 ... înscrie într-o serie de noi ani consecutiv secetoși, care ... fectat de fapt întreaga ... fapt, ca a condus la ... cu pînă la cincizeci la sută ... debitelor naturale ale ... de apă și la scăderea ... lor de apă din lacurile de ... mulare ; aceasta a făcut ca ... pompată în grădini să ... mult decît în alți ani. Tot ... acum a fost livrată apa ... grădinile de legume și ... unde irigarea s-a făcut din ... care au intercepat ... de apă freatică. Aceasta ... de apă a coborît mult și ... micșorat debitul ... ceea ce s-a cerut un consum ... getic și mecanic mult ... pentru a fi scoasă la ... și împinsă după ...

În grădinile mari de tip ... și C.A.P., sistemele de ... chiar și acolo unde ... bine pregătite pentru ... tare, n-au putut fi ... cu apă deoarece nivelul ... din bazinele de ... scăzut într-atît încît ... pompelor au rămas ...

În condițiile noii ... problemă a irigării culturilor ... se recoltează toamna ... cultura orzului. Un hectar ... orzărie, pentru realizarea ... producții medii de 4—5 mii ... orza, consumă într-un ... anual circa cîteci de mii ... de apă. Dar despre ... acestei plante „de ... ca și despre recoltele de ... livezi în toamna ... vom vorbi într-un ... tior.

CONSTANTIN CRISTESCU

O analiză asupra manifestărilor și efectelor secetei din România

Opțiunea europeană și sindromul „inocenței"

(Urmare din pag. 1)

8 martie 1945. Pentru împrospătarea memoriei vă reamintim că obișnuia să spună atunci, ca orice comunist, că „piatra de încercare pentru un comunist este dragostea fierbinte față de Uniunea Sovietică". Iar de pe aceleași poziții ca și de pe cea de membru al CC al PCR și membru al biroului politic în cele din urmă, a fost de acord cu exterminarea a sute de mii de oameni în închisorile și lagărele comuniste și cu transformarea unui întreg popor. Este ceva incorect în aceste afirmații ? De aceea Alexandru Bîrlădeanu și ceilalți „colegi" ai săi care s-au pus în rîndul meseș, ar face bine să ounească la efectuarea unor ample examene de conștiință și să pună în balanța autoprecierii lor toate faptele pe care le-au comis, direct sau indirect, în activitatea lor politică. Din delegația parlamentară care a plecat la Strasbourg, într-o situație similară se află și Corneliu Mănescu, actualul președinte al comisiei de politică externă a parlamentului. Ca să nu mai vorbim de toți ceilalți în frunte cu Ion Iliescu.

Virulența acestui sindrom al „inocenței" a mai fost arătată de Alexandru Bîrlădeanu cu ocazia intervenției care i-a fost trimisă de plecare la Strasbourg, cînd a afirmat, cu [illegible] caracteristică unui adevărat comunist, că nu știe pe cine reprezintă Doina Cornea și cine a ales-o !

A vorbi în acești termeni despre această femeie înțeleaptă, curajoasă și perseverentă care cu siguranță trebuie considerată Prima Doamnă a țării, care **ani de zile a reprezentat pentru noi și pentru lumea întreagă conștiința acestui popor**, este într-adevăr o blasfemie. Iar Alexandru Bîrlădeanu a pronunțat-o chiar în momentul cînd se pregătea să plece la Strasbourg, pentru a solicita admiterea României în Consiliul Europei ! Sfrante rațiune și sfrante diplomație, care confirmă la Alexandru Bîrlădeanu o anumită stare de spirit și un anumit caracter bine cunoscute de multă foarte multă vreme.

În aceste condiții era firesc încă de atunci rezultatul demersurilor noastre.

Iar atît timp cît în țară pleiada puterii nu va exista o minte luminată, și în momentul de față cu certitudine nu există (!), care să înțeleagă că **fără oameni de certă valoare profesională și morală și fără renunțarea la artificiile demne de niște prestidigitatori de circ, care se fac în domeniul democrației și al privatizării economiei naționale, poziția Comunității Europene față de noi va rămîne ca și pînă acum. Iar cei care va avea de suferit va fi numai și numai poporul Român.**

De ce este desconsiderată în România profesiunea de designer ?

(Urmare din pag. 1)

2) aceste nevoi trebuie determinate prin metode strict științifice și nu prin intuiție.

3) asigurarea unui cadru sistematic pentru activitatea de design.

„...Lucrările lui Christopher Jones au adus în dezbatere idei noi, deplasînd treptat domeniul de cuprindere al design-ului de la cîmpul intuiției estetice la cel al abordărilor științifice. Consecința directă a fost o mai mare încredere acordată profesiunii de designer." (op. cit)

Aceasta a început să dovedească că nu operează doar în domeniul mai mult sau mai puțin arbitrar al vizualului.

În anii '70 în meseria de designer s-a produs un nou salt calitativ datorită nevoii design-erului de a-și adapta noile tehnologii care au făcut posibilă o mare varietate de forme. Cunoașterea posibilităților pe care le oferau materialele, dar și inițierea foarte serioasă în procesele tehnologice, au devenit din ce în ce mai necesare.

Din acel moment studiile de funcționalitate au mers mînă în mînă cu cele de marketing, punîndu-se la cale adevărate strategii în abordarea problemelor tehnico-funcționale. A început să se proiecteze doar în funcție de cerințele pieței, atent analizate, pentru a cîștiga atenția consumatorilor și, evident... banii acestora.

„Design-erul a devenit un profesionist aflat în slujba intereselor societății" (op. cit). Despre un obiect cu un design de calitate se poate spune că oferă o nouă conștiință valorică a legăturii dintre știință și artă, și totodată un sentiment viu al interdependenței dintre industrie și societatea ale cărei nevoi le deservește.

Ceea ce este însă important este ca design-ul să se extindă asupra întreg mediului construit. De la o banală cutie de chibrituri pînă la naveta spațială, mediul în care trăim are nevoie de estetica funcțională a obiectelor ; aceasta face posibil ca actul de receptare pur vizual al obiectelor să fie în același timp unul stimulator și participativ iar utilizarea lor ca o apropiere firească și necesară dintre om și mașină.

SITUAȚIA DESIGN-ULUI ÎN ROMÂNIA

Pentru a vinde mai ușor produsele industriei noastre pe piața mondială avem nevoie de design-eri. Ei sînt dintre cei care sînt în stare să transforme produsele industriei românești în obiecte capabile să concureze pe cele similare de pe piața mondială, și așa suprasaturată cu mărfuri. Este o problemă economică și nu una politică. Este însă evident că numai design-erul nu va reuși să scoată industria din impas. Trebuie eforturi concertate atît din partea proiectanților cît și din partea conducătorilor economiei, care trebuie în sfîrșit să înțeleagă cît de utilă este activitatea primilor, nu numai pentru industrie, dar și pentru mersul înainte al întregii societăți. Design-ul a devenit de mult și un act de cultură, prin faptul că reușește să transforme simpla folosire a unui obiect în act de receptare și educație estetică.

Dacă privim lucrurile dintr-un punct de vedere sistemic, este evident faptul că orice obiect, oricît de mic, reflectă nivelul de dezvoltare al unei societăți, disponibilitățile sale intelectuale și orizontul său spiritual.

Dar oare societatea noastră nu este încă departe de a fi înțeles rolul și importanța design-ului ? La ora actuală singurul institut de învățămînt superior care pregătește design-eri este institutul de arte plastice. La noi în țară activează circa 100 de design-eri, unii dintre ei chiar pe posturi de tehnicieni, dar **NICI UNUL PE POST DE DESIGNER ; ROMÂNIA ESTE SINGURA TARĂ DIN EUROPA (POATE CU EXCEPȚIA ALBANIEI) UNDE PROFESIUNEA DE DESIGNER NU FIGUREAZĂ ÎN NOMENCLATORUL DE FUNCȚIUNI ! ! !**

Din discuțiile purtate în cadrul seminarului de design din 12—13 iunie au rezultat ca prioritare o serie de probleme :

a) este necesară înființarea unei Societăți de design ;

b) este nevoie de o reclamă la scară națională în vederea promovării activității de design ; trebuie înființată de urgență o facultate tehnică de profil urecim și o revistă de specialitate, editată cu scopul educării estetice a maselor și atragerii conștiinței publice în circuitul valorilor promovate de design.

c) este de dorit formarea unei Asociații care să cuprindă colective de design și care să le asigure acestora reprezentativitatea în relațiile cu industria și băncile de investiții. Ea va organiza și o bancă de date — accesibilă și publicului larg — conținînd tot ce s-a realizat în țară și străinătate în materie de design de calitate ;

d) statutul social al design-erului trebuie bine precizat, el urmînd să facă posibilă în același timp stimularea activității sale de proiectare ca și protejarea acesteia prin brevete (legiferarea dreptului de autor).

Deși secția de design de la UAP a adresat memorii chiar și primului ministru, pînă acum nu s-a făcut nimic. Talente avem destule, dar nimeni nu pare dornic să le folosească. Deocamdată în activitatea de design de la noi din țară sînt implicați mai mult artiștii plastici, dar ceea ce ar fi de dorit ar fi o mai mare implicare a arhitecților. În Italia, după cum o recunoștea unul din directorii generali de la firma **OLIVETTI**, cei mai buni design-eri sînt arhitecții, deoarece formația de arhitectură le conferă o viziune mult mai amplă asupra societății decît dacă ar fi avut o simplă formație de design-eri.

Să sperăm că se vor găsi minți luminate care să înțeleagă cît de vitală este această activitate pentru randamentul firavei industrii române.

ECONOMIA DE PIAŢĂ

NODUL GORDIAN

Şi au venit fel de fel de tăietori, care mai iscusit, care din care mai puternic şi mai pricepuţi. Şi toţi au încercat. Şi nimeni n-a avut sorţi de izbîndă, nodul rămînînd acolo, parcă pentru a sfida pe viteji. Numai Alexandru Macedon avu o idee simplă, anume ieşită din regulile jocului însă. Scoase sabia şi, dintr-o singură lovitură, spulberă buclucaşul nod ce pusese atîta amar de ani, la încercare, minţi şi puteri.

Povestea nodului gordian poate fi, desigur, relevantă pentru situaţia economică în care ne aflăm. Trebuie, prin urmare, să tăiem un nod gordian. Şi nu cu mijloacele cunoscute, ci pe o cale care nu numai să surprindă, dar mai ales să rezolve. Altfel, „povestea" se va relua, spre adîncirea dramei noastre naţionale. Probabil că o asemenea sabie necesară este „terapia de şoc" în economie, procedură nu lipsită de efecte sociale dificile, dar singura în stare a ingroşa benefic, deocamdată, nociva masă primară în care ne legănăm. Este posibil acest lucru radical în supradimensionata şi atît de obosita economie românească ? Fireşte că da ! Construcţia sistemului economiei de piaţă în România se bazează, să nu uităm acest fapt, şi pe impresionanta forţă imaginativă a specialiştilor noştri, pe calitatea bună a personalului muncitor, pe posibilităţile de autoregiare ale componentelor tehnice şi umane ale acestui sistem. Calităţi psihosociologice şi chiar antropologice (de ce nu ?!) argumentează în plus pentru acest fapt. Acestora li se adaugă şi posibilităţile de excepţie pe care le are agricultura românească, fondul turistic (singur, acesta ar putea contribui decisiv la convertibilitatea leului), poziţia geografică a României, cît şi interesele nu lipsite de pondere pe care le-ar putea avea aici marii investitori. Să nu uităm în acest context nici puterea financiară, deloc neglijabilă, a investitorilor autohtoni.

Posibilităţi există deci, iar, despre resurse se poate spune că stăm poate cel mai bine dintre ţările estului (cu excepţia URSS).

De ce ar mai fi nevoie, totuşi, pentru ca „terapia" să dea rezultate bune şi imediate ? De o echipă guvernamentală stăpînă pe ideile şi acţiunile sale, fireşte. De o echipă de guvernare care să aibă o doctrină clară, democratică şi, desigur, alături de ea să se afle principalele forţe politice ale ţării. Vorbind despre doctrină ne referim nu numai la cea economică, la un scenariu sau altul care sînt, aproape întotdeauna, lesne de întocmit, ci la fundamente politice active, opuse celor comuniste sau neocomuniste şi nu născute din acestea sub formă de „faţă umană" şi „democraţie originală". Iar în preajma acestora să se afle oameni „pozitivi", cu energie şi credinţă în ceea ce fac, capabili să reziste unor momente de cumpănă. Miza este copleşitoare şi nu există cale de întoarcere... (E. Mihăescu).

Mecanismele privatizării

— Principii pentru un program de privatizare —

Odată înţelese obiectivele privatizării, determinate tocmai de existenţa dovedită a întreprinderilor de stat, un program de privatizare trebuie să cuprindă cîteva „etape" obligatorii : stabilirea „candidaţilor" potenţiali pentru privatizare şi ierarhizarea lor ; identificarea posibilelor constrîngeri, obstacole, dificultăţi în aplicarea programului ; stabilirea metodelor de privatizare ; stabilirea unui calendar de acţiuni ; adoptarea unor modificări constituţionale şi a unei legităţi corespunzătoare spiritului economiei de piaţă.

ALEGEREA CANDIDAŢILOR : PRIMA ETAPĂ

Ne oprim, pe scurt, asupra unei etape.

Mai întîi, se cuvine o remarcă foarte deosebire de raţionala : privatizarea este un proces mult mai complex şi complicat. Numai dacă ne gîndim la faptul că există dorinţa ca se privatiza o întreprindere de a fi, deci, transferată sectorului privat (intern, extern), dar ea nu este suficient. Trebuie să existe cineva care aceasta şi el adevărat lucru, aceasta înseamnă că acel cineva consideră o tranzacţie care are şanse de succes, adică profită.

De aceea, în stabilirea „candidaţilor" la privatizare trebuie se aibă în vedere tocmai acest lucru, care adesea este văzut cu vederea. În „lege" lor, deci pe primele locuri trebuie să se afle tocmai întreprinderile care pot deveni eficace şi rentabile, în folosul pieţii, iar aceasta să funcţioneze în condiţiile concurenţei. De aceea trebuie să avem în vedere singurul mecanism care poate imprima o viteză de scădere a preţurilor, reîntoarcerea sau chiar eliminarea primejdiei a ceea ce s-a numit deja, ca prin privatizare unei întreprinderi, unitate cu o dominantă într-o ramură, ea i se transfere o prea mare putere ca întreprinderea respectivă (aceasta se poate realiza prin diverse căi, inclusiv una privind de legitatea antitrust corespunzătoare, care nu permite ca cineva să deţină peste 30% din producţie sau din piaţă).

Ţinînd seama de cele prezentate mai sus, o primă etapă ar trebui să se afle, în general, întreprinderile care înregistrează deficite financiare, mai greu de eliminat, din motive diverse (dar, în cele din urmă, cele legate de piaţă şi calitatea producţiei). Ele se pot privatiza şi ca întreprinderi cu o perioadă de timp, ca şi în cazul unor subvenţionate de stat, dar perioada trebuie să fie relativ scurtă (3 luni — 1 an). Preferabil ar fi obţinerea unor comenzi ale statului.

Mai dificil de privatizat ar fi cele se numesc monopoluri ale statului, aici interesul public fiind puternic implicat. Este vorba de serviciile publice (apă, electricitate, etc.) Problema privatizării poate fi concentrată fie sub forma unor regii autonome, fie concesionate, pentru o perioadă de timp, dincolo de care programului perspectiv de privatizare. Vom arăta în material viitor, cînd vom avea concret cîteva cazuri de privatizare în diverse ţări, cum şi cum se pot privatiza şi servicii publice).

Acum, considerăm că trebuie menţionăm faptul că pe lîngă cele două condiţii fundamentale necesare oricărei realizări, demarări şi succesul procesului de privatizare deja amintite, ca şi a celorlalte condiţii nemenţionate, succesul programului este legat şi de cîştigarea încrederii, atît a autorităţilor (în cazul României mi se pare paradoxal să specific că trebuie cîştigată încrederea chiar a autorităţilor chemate să realizeze şi să aplice acest program), cît şi a opiniei publice.

Am prezentat deja în materialul anterior primejdiile şi obstacolele ce pot apărea în calea unui program de privatizare, aşa că nu vom mai insista asupra lor. Vrem numai să subliniem că între obstacolele mentale, un loc important îl ocupă, şi în România, „constrîngerile" politice, o falşă teamă de aşa zisa îmbogăţire a unei categorii sociale, fireşte ne referim la oamenii de afaceri cu adevărat seriosi) combinată cu o falsă dorinţă de aşa zisa temperare a exceselor ce s-ar putea ivi pe plan economic şi social, dar de fapt fiind vorba de o reală teamă de pierdere a poziţiilor, a „scăpării de sub control" a omului, care prin privatizare îşi recîştigă în fond, libertatea şi pe plan economic.

METODE CONCRETE DE PRIVATIZARE

După ce a fost stabilită lista de priorităţi în programul de privatizare şi identificarea obstacolelor ce pot fi astfel minimizate sau chiar eliminate, se stabilesc modalităţile concrete de privatizare.

Vom prezenta, în linii mari, cîteva din acestea, aşa cum au fost ele practicate în diverse ţări.

Ne referim, desigur, la întreprinderi de mari dimensiuni. Despre întreprinderile mici, am vorbit deja în materiale anterioare. Nu putem încă să nu subliniem din nou, cu toată convingerea, rolul deosebit al acestei întreprinderi (ca 10—20 —50 angajaţi) în economia chiar şi a unor ţări dezvoltate, tocmai prin capacitatea lor superioară de răspuns la solicitările pieţei şi chiar de progres tehnic. De aceea, în România, crearea unor astfel de întreprinderi mici trebuie **complet eliberată de orice restricţie şi ingerinţă administrativă.**

Revenind la întreprinderile mari este indiscutabil că forma esenţială, fundamentală a organizărilor o reprezintă **societăţile pe acţiuni. Numai pornind de aici putem vorbi de modalităţi concrete de privatizare.**

Astfel, forma cea mai valabilă şi extins practicată este, în acelaşi timp, şi un test sever pentru întreprinderea în cauză, căci acţiunile emise trebuie să fie cumpărate de public.

Aceste acţiuni pot fi preluate, să zicem, în primul rînd, de angajaţii întreprinderii respective, dar a restrînge eventualii cumpărători numai la aceştia înseamnă a tăia practic orice posibilitate de a proba forţa întreprinderii respective. Apoi, se poate pune şi problema redimensionării ei dar în acest caz cum se poate împărţi stocul de acţiuni respectiv ?

De aceea, dacă întreprinderile se transformă în societăţi pe acţiuni, acţiunile trebuie să fie accesibile oricărui cumpărător intern şi extern. Este interesant de subliniat în acest context că o asemenea idee se află cuprinsă într-una din legile supuse actualmente aprobării Sovietului Suprem de U.R.S.S. (!)

Există fireşte şi o „vînzare" a unei societăţi deja existente, interne şi externe, care oferă avantaje tocmai prin forţa financiară, maturitatea comercială şi tehnologia modernă care asigură perspectiva unei rentabilizări rapide.

Între aceste două forme principale, pot exista forme intermediare, impuse de contextul general şi în special de caracteristicile uneia din condiţiile fundamentale : starea instituţiilor financiare (reţeaua bancară, bursa, etc, interne), precum şi prin faptul că în multe cazuri aplicarea procesului de privatizare depăşeşte aceste posibilităţi.

UN CONCEPT : „GOLDEN SHARE"

În literatura de specialitate botanică apare conceptul de golden share (David Clementi), ce reprezintă această expresie asemănătoare, aproximativ, cu „cote-parte-aux".

Ea constituie o formă a relaţiei între guvern şi societăţile privatizate prin care se preimpune situaţia ca acestea din urmă să acţioneze contra interesului public. De exemplu, să nu ajungă să fie controlată total de interese din afară.

Aceste „cote părţii" pot acţiona pe căi diverse, dar cea mai obişnuită este aceea că guvernul să solicite ca în statutul de înfiinţare să fie prevăzut un articol prin care nimeni dintre acţionari nu poate deţine mai mult de 15% din acţiunile reprezentînd capitalul social.

Prevederea permite însă ca guvernul să aibă un drept special direct, care îi face să depăşească în importanţă pe ceilalţi acţionari. Dar, şi acest lucru trebuie avut în vedere, un asemenea drept **este pasiv întrînd în acţiune doar în anumite împrejurări bine definite prin statutul societăţii, şi nu poate fi utilizat de guvern pentru a se amesteca în vreun fel** în operaţiile curente ale societăţii respective.

„PLANUL DE ACŢIUNE"

Odată încheiată şi această etapă (subliniem că ele sînt variabile şi la nivel de program naţional şi la nivel de întreprinderi) se stabileşte un plan de acţiune. Durata medie a planului de acţiune este 2—3 ani, căci este necesar timp (chiar şi pentru o „vînzare" este necesară o perioadă de 6 luni) atît pentru „pregătirea" întreprinderii, pentru introducerea unei legislaţii adecvate.

Pe de altă parte, cînd este vorba de un proces mai amplu, este bine să se „eşalonezeze" ofertele de „vînzare" (privatizare), pentru a nu se supraîncărca capacitatea pieţii şi a nu se accepta oferta cea mai serioasă (chiar şi în privatizarea din Marea Britanie nu s-a mers cu mult mai mult de 4 privatizări pe an).

De aceea se impune existenţa unui **organ central de coordonare a programului de privatizare**

Prin această participare instituţională se poate asigura succesul programului în mişcare, şi nu înseamnă altceva decît soluţionarea cu succes a trei ecuaţii create de cererea din partea „angajaţilor", cererea de pe piaţa internă şi cea de pe piaţa externă (privată, instituţională).

ÎN ÎNCHEIERE CÎTEVA APRECIERI

Cum spuneam încă de la începutul articolului nostru, în valul de privatizare declanşat pe glob în ultimele decenii, s-au înregistrat multe experienţe pe această cale.

Trebuie spus însă că multe ţări doresc să aibă un program de privatizare, **dar în puţine ţări guvernele au suferit hotărîre, calificare** (într-un număr viitor vom da o listă cu experţi ce au redactat şi supervizat programe de privatizare) şi credibilitate pentru a le realiza.

Privatizarea nu este o tranzacţie financiară oarecare, ci ea are un caracter cu totul special tocmai datorită complexului şi implicaţiilor sale politico-sociale.

Programul de privatizare are succes, aşadar (nu ne mai referim la avantajele oferite de privatizare) dacă se ajunge la înţelegerea avantajelor sale la toate grupurile.

În cazul României în primul rînd de guvern (sau numai o parte din el) şi de parlament :

RADU VASILE

NOTA REDACŢIEI. Dintr-o regretabilă greşeală de corectură, prima parte a acestui articol a apărut cu o altă semnătură decît cea a domnului conf. univ. dr. Radu Vasile. Facem cuvenita rectificare.

Tradiţia românească — o şansă valoroasă de inspiraţie

Bursa din Bucureşti după legea Madgearu (1929)

Este destul de greu de explicat faptul că în contextul actual al ţării noastre, cînd se fac trimiteri, aluzii, propuneri privitoare la realităţile externe, unele acceptate ca atare, altele combătute ca neputînd reflecta condiţiile noastre, nu se priveste cu atenţie şi discernămînt spre trecutul nostru nu prea îndepărtat, mai ales instituţional.

Se pune problema unei noi constituţii şi avem la dispoziţie Constituţia din 1923, o realizare de excepţie a dreptului constituţional românesc, perfect aplicabilă şi astăzi. Avem nevoie de un nou cod comercial, iar acesta există deja. S-a pus problema privatizării unor mari întreprinderi de stat şi avem regulile autonome dinainte de război. Iar acestea sînt numai cîteva exemple.

Se discută, deşi destul de vag cu, despre posibilitatea creării unei Burse în Bucureşti, instituţie esenţială şi eficace pentru orice economie de piaţă, şi avem la dispoziţie activitatea acelei Burse care şi-a încheiat activitatea doar odată cu instaurarea comunismului.

Desigur că pot să existe unele deficienţe impuse de timp dar, totodată, trebuie să se ţină seama că principiile generale rămîn valabile şi, în plus, şi o bună parte din cele specifice, determinate de realitatea românească.

Din aceste motive considerăm că exploatarea legislaţiei economice interbelice este o sursă valoroasă de inspiraţie şi ghidare a legiuitorilor actuali sau viitori. Trebuie, după cum spuneam, să ai răbdare, discernămînt, simţ analitic combinat cu cunoaşterea corectă a realităţii contemporane. Trebuie, aşadar, să ai cultură economică.

În acest sens ne-am oprit asupra unor aspecte principale ale organizării şi activităţii Bursei din Bucureşti, aşa cum sînt prevăzute în legea Bursei din 1929 şi în codul comercial aflat atunci în vigoare.

ÎNCEPUTURILE.

Dezvoltarea rapidă şi mult mai amplă a activităţii comerciale în Principatele române a făcut ca, destul de timpuriu, să se pună problema înfiinţării unei burse (de mărfuri) : încă din 1840 „Mercurul Brăilei" socotea ca necesară o asemenea instituţie.

În deceniile care au urmat însă, avatariile politice româneşti au împiedicat realizarea acestui deziderat, dar anumite firme de tranzacţii, ca le-am putea numi de bursă, s-au înfiinţat totuşi.

De abia în 1881 a fost adoptată „legea asupra burselor, mijlocitorilor de schimb şi mijlocitorilor de mărfuri", pe baza căreia, la Iaşi, dar mai ales la Bucureşti, s-au creat burse. Cea din Bucureşti, ce şi-a început activitatea la 1/13 decembrie 1882, a funcţionat pînă în 1947.

Crearea bursei nu a însemnat şi că activitatea ei s-a dovedit plină de succes. Din contra, dificultăţile s-au dovedit destul de importante, determinate în principal de neobişnuinţa acestei instituţii pentru români, de slăbiciunile sistemului de afaceri românesc, de precaritatea profesională a celor care acţionau ca agenţi de bursă.

Inaugurarea Bursei a suferit unele modificări în 1886, dar cea mai importantă în 1904 cînd se poate considera că de fapt a început adevărata activitate de bursă în România. Numărul valorilor de bursă tranzactionate, ca şi volumul tranzacţiilor au crescut permanent.

După întreruperea determinată de primul război mondial, Bursa îşi reia activitatea în octombrie 1918, într-o atmosferă neaşteptat de activă. Am putea spune chiar entuziastă, dacă avem în vedere creşterea vertiginoasă a tranzacţiilor, angrenarea unui număr mult mai mare de oameni, unii complet neavizaţi, în tranzacţiile de bursă.

Disponibilităţile bănesti mărite — şi datorită procesului inflaţionist — au găsit în valorile de bursă un plasament socotit avantajos. Se realizează, fireşte, la o scară mult mai mică, „vîrtejul" jocului de bursă specific anilor '20, „anii nebuni" în marile burse ale lumii, în special în cea din New York.

Apăreau peste noapte societăţi, unele pur şi simplu fictive, care lansau acţiuni cumpărate de nenumăraţi doritori fără prea mare prevedere. Pentru mulţi, din ei singura garanţie nu era seriozitatea societăţii respective, dovedită prin bilanţurile ei, ci un nume de persoană cunoscută, acceptată public, aflată în fruntea consiliului de administraţie (ulterior s-a văzut că în multe cazuri, acestea nici nu aveau habar de existenţa societăţii cu pricina).

Totuşi aceasta a fost un aspect marginal al activităţii de bursă, care s-a dovedit pînă în 1927 extrem de fructuoasă.

LEGEA BURSEI DIN 1929.

În contextul creat de manifestarea primelor semne ale marii crize, care la Bursa din Bucureşti s-au făcut simţite încă din 1927, în anul 1929, la 13 august, a fost promulgată, după aprobarea sa de către parlament, Legea bursei.

Această lege este deosebită din toate punctele de vedere, ea fiind cea care a creat o instituţie cu adevărat modernă. Autorul său a fost marele economist român, Virgil Madgearu, profesor la Academia de Înalte Studii Comerciale şi, pe atunci, ministrul industriei şi comerţului. Realizată pe baza unei bune cunoaşteri a activităţii de bursă şi a deficienţelor sale trecute, ca şi a legislaţiei specifice existente pe plan internaţional, noua lege a bursei prezintă o importanţă deosebită şi un moment obligatoriu de referinţă.

Nu avem spaţiul necesar pentru a analiza mai pe larg conţinutul legii, aşa că ne vom limita doar la cîteva din principiile sale generale :

Mai întîi s-a stabilit prin lege separarea burselor de mărfuri de bursele de valori. În al doilea rînd, bursele se aflau, ca instituţii publice, sub controlul Ministerului Industriei şi Comerţului, iar în al treilea rînd legea acorda o atenţie deosebit de mare recrutării membrilor Asociaţiei Bursei (vom vedea ce înseamnă aceasta). S-au creat în plus noi organisme (Camera sindicală a agenţilor de lucru) s-au lărgit atribuţiile altora (Camera de arbitraj) pe linia întăririi siguranţei tranzacţiilor, flexibilizării şi uşurării formalităţilor de judecare a diferendelor (vita, etc.

Psiho-sociologia muncii

Să-i întrebăm pe muncitori

O economie de piaţă, deci o economie exactă pe locul dintre cerere şi ofertă, necesită abordarea unor tehnici şi metode ştiinţifice şi în domeniul celei mai importante componente a sistemului de piaţă liberă — forţa de muncă. Aşa se explică de ce sociologia muncii, psihologia muncii, ergonomia s-au dezvoltat în întreprinderile pieţii libere. Unul dintre cei care a deschis calea cercetărilor asupra muncii este, aşa cum arătam şi în ediţia trecută a paginii noastre speciale, Elton Mayo. Iată cum descrie profesorul Pantelimon Gelu prima fază a experimentului Mayo : „Prima cercetare a lui Mayo a fost făcută în 1923 asupra unor muncitori ţesători dintr-o fabrică de textile din Philadelphia, unde lucrurile nu mergeau prea bine. Constatările acestei cercetări au fost următoarele : a) lucrătorii apreciau atitudinea lor socială ca fiind foarte scăzută : „nu-i mare lucru să faci ceea ce fac eu" ; b) munca era foarte monotonă ; c) munca depusă în condiţii solitare şi de izolare ; d) distanţa mare dintre maşini îi împiedica pe muncitori să comunice între ei. Mayo introduce, pentru o treime din muncitori, cîte două pauze a cîte zece minute, dimineaţa, şi o pauză a zece minute după amiaza. Muncitorii erau îndemnaţi să stea cît mai liniştiţi, eventual să adoarmă. Drept rezultat, se constată creşterea moralului în fabrică ; muncitorii deviu mai prietenoşi ; producţia creştea şi la cei care nu primeau pauză. Scoaterea pauzelor avea efecte inverse : scăderea producţiei, creşterea absenteismului, scăderea moralului. De aici concluzia lui Mayo că monotonia în muncă duce la reverii posibilităţi ; acestea reflectă lenea, descurajarea, cu efecte negative asupra muncii. Menţinerea îndelungată a aceleiaşi poziţii şi efectuarea aceloraşi mişcări duc la creşterea oboselii posturale şi la o circulaţie lenţă a sîngelui. În realitate, în spatele acestor fenomene se ascund alţi factori".

Care sînt aceşti factori vom afla în ediţia următoare a paginii noastre speciale. (E. Mihăescu)

Directorul de marketing

Condiţiile economiei de piaţă determinînd servicii de departamentul reprezintă pentru orice întreprindere (societate, regie) un element de bază al activităţii acesteia, care din sferele determinînd succesul şi comercial şi financiar.

Şi, fiind o etapă de tranziţie a economiei de piaţă, condiţiile aflate în pragul începutului procesului de piaţă trebuie să aibă în prioritate crearea şi funcţionarea a departamentului de marketing.

Nu ne oprim astăzi asupra departament şi ce-i este.

Este însă de la începuturile activităţii de marketing nu este o activitate oarecare, aceasta pentru că în evoluţia sa istorică a fost o etapă de perfecţionare a importanţei ce se va mai vorbi de „marketingului" monopoliste de „socialiste", auxiliare de producţie, şi prin funcţiile şi tehnicile implicate, **singura posibilitate de a realiza apropierea corectă şi activă a ofertei întreprinderii, a** necesităţilor consumatorilor.

Directorul de marketing nu este însărcinat cu „vînzarea" unui produs (există în majoritatea societăţilor un director comercial şi chiar un director cu vînzarea) şi nu este nici şeful unei grupe de reprezentanţi ai firmei.

Directorul de marketing ţine un „registru de bord". În linii mari sarcina sa este, înainte de orice, analitică. Prin analiza realizată el se află de fapt în **căutarea unei (noi) nevoi ce se cere satisfăcută şi a unui segment de piaţă aparent sau nu atît de concurenţi.**

Prin aceasta el sprijină formularea politicii generale a societăţii, solicitînd acele modificări organizatorice etc. care să ducă la întărirea supleţei de răspuns anticipativ la cererile pieţii.

În fond, deci, el este cel care asigură instaurarea unei concepţii şi optici în întreaga activitate a societăţii respective de a fi îndreptată exclusiv către ceea ce-i poate asigura succesul pe piaţă.

Adîncind aceste linii directoare generale de acţiune, înseamnă a prezenta în fapt domeniul (obiectul) marketingului.

De aceea vrem doar să prezentăm cele două mari componente ale activităţii departamentului de marketing.

O primă fază a acesteia este cea **apolitică**, fază care, fireşte, se subimparte şi ea în mai multe activităţi specifice.

Obiectivul general şi desigur, cel mai simplu al acestei faze este, în esenţă, determinarea dimensiunii pieţii pentru un produs sau mai multe, ca şi părţile din ea care sînt deţinute de fiecare concurent în parte.

Acest obiectiv se constituie ca un fundament al oricărei decizii **raţionale şi cuantifiabile** luate de firmă, ca şi a concurenţei de rentabilitate între mai multe proiecte şi strategii de urmat.

Tot acum şi în acelaşi context este stabilită şi motivaţia de cumpărare a produsului (produselor) celui prin care se decide asupra politicii de comunicaţie şi reclamă, în raport cu capacitatea de absorbţie a produsului (produselor) în cauză.

Toate acestea se realizează printr-un instrumentar concret de metode şi tehnici : studiul pieţii, anchete, sondaje, studii de motivaţie, etc. în căutarea, tocmai, a acelui element care a scăpat sau a fost neglijat de concurenţi. În acest fel, directorul de marketing ţine un adevărat „registru de bord" al firmei.

Într-o a doua fază, departamentul de marketing „construieşte" obiectivele comerciale concrete, şi, mai ales, stabileşte combinarea acelor mijloace care să asigure realizarea lor (marketing Mix).

Este o activitate dificilă şi complexă deoarece trebuie găsit acel optim necesar pentru combinarea unor mijloace de altfel interdependente : acţiunea asupra preţurilor, necesitatea modificării produsului, efortul promoţional şi bugetul de publicitate.

Rezultatul obţinut este cel care asigură succesul sau eşecul strategiei comerciale.

Protecţia consumatorilor în... SUA

Protecţia consumatorilor este o chestiune care ne priveşte pe toţi. În mod surprinzător, ea a fost pusă (şi a luat forme concrete) şi în cazul României. Spunem surprinzător căci, fiind dată penuria gravă de produse de pe piaţa internă, nu vedem cum s-ar putea realiza o asemenea protecţie în accepţiunea sa concretă (legea contra speculei reprezintă nici pe departe aşa ceva).

De aceea, deşi pentru ţara noastră la ora actuală singura măsură de protecţie a consumatorilor ar fi tocmai **asigurarea pieţii cu produse necesare, fie şi la un nivel suficient** (minim), credem totuşi că, sperînd într-un viitor mai bun al românilor şi din acest punct de vedere socotim că este bine să arătăm ceea ce reprezintă în realitate o asemenea protecţie a consumatorilor aşa cum este ea într-o ţară ca SUA (!)

Mai întîi se asigură o **informare completă (preţ, utilizare etc)** asupra produselor, realizată prin intermediul organelor de mass-media, prin anunţuri publicitare, reclamă. Ea permite astfel opţiunea consumatorilor, confruntaţi cu o ofertă diversă de produse ale firmelor în cauză.

Nu este o activitate oarecare : după cifre deja vechi de un deceniu, în 1979 s-au cheltuit pentru acest gen de informare 50.000 milioane de dolari !. Este o cheltuială de la sine înţeleasă, fiind normală în bugetul oricărei societăţi.

Dată fiind avalanşa de produse şi informaţii au apărut şi critici contra acestui sistem, în sensul că se ajunge să se cumpere produse de care practic nu ai neapărată nevoie.

Dar trebuie spus că cei care pun la punct tehnica de publicitate şi reclamă se bazează pe factori şi considerente ştiinţifice, psihologice, pe necesităţi care uneori se află doar în subconştient.

Dar protecţia consumatorilor nu înseamnă numai atît. Există organizaţii private care să se ocupe cu testarea a mii de produse. Rezultatele lor sînt făcute public, şi produsele sînt ierarhizate pe categorii de calitate.

Prin reglementări federale se obligă ca fiecare producător sau comerciant să notifice într-o formă sau alta asupra conţinutului produsului (toate componenţii), modul de utilizare etc, neadmiţîndu-se nici o încălcare a acestor norme.

Sistemul de garanţie foarte complet oferit de firme pentru practic toate produsele, dar în special, fireşte, pentru cele de uz îndelungat, asigură această protecţie, căci în caz de defect calitativ produsul respectiv poate fi înlocuit sau reparat pe cheltuiala firmei în cauză.

În fine, în cadrul acestui sistem de protecţia consumatorilor în fiecare mare oraş din SUA se află ceea numitele **Better Business Bureau** unde orice consumator poate reclama şi cere punerea în mişcare a oricărei firme de afaceri considerată a acţiona în detrimentul său sau al altora.

Un al doilea sistem este cel reprezentat de legislaţia specifică, adoptată la nivel statal sau federal, prin care se asigură orice încercare de falsificare a conţinutului de mărfuri. Este vorba în special de produse alimentare, alcoolice şi medicamente.

S-a mergînd acolo încît în 1966 s-a adoptat **Toy Safety Act** (Legea pentru siguranţa jucăriilor) prin care se interzice punerea în vînzare a acelor jocării care într-o formă sau alta pot vătăma fiile copiilor.

Un al treilea sistem este cel al organismelor federale şi în primul rînd al Comisiei federale comerciale (FTC). Înfiinţată încă din 1914, ea acţionează ca agenţie guvernamentală autonomă din 1931, şi are rolul de a urmări orice abuz sau neregulă în detrimentul consumatorilor. Ea poate, în caz cînd ordinele sale nu sînt luate în seamă, să cheme în judecată firma respectivă, putînd cere amenzi de pînă la 100.000 dolari.

Pe lîngă acest sistem acţionează şi Biroul de protecţie a consumatorilor, care joacă rolul unui „avocat" al consumatorilor afectaţi în vreun fel.

În fine, în fiecare stat şi în comitate, ca şi în cea mai mare parte a oraşelor din SUA, activează organizaţii de protecţia consumatorilor. În 1980 avea 7.500 asemenea şi un buget anual de cîţi milioane dolari, creată şi finanţată de cetăţeni, fără un asemenea rol.

Iată, aşadar, în linii mari, întreaga structură de protecţie a consumatorilor în adevăratul sens al cuvîntului, cum înţelegem. Nu este de mirare, deci, calitatea produselor oferite pieţii în aceste condiţii.

Vom ajunge oare să avem în România ceea ... de produse şi ceea ... de produse noi care să ne dovedească şi noi măcar o parte din asemenea sisteme care ... aşere" ?

Pagină realizată de Prof. dr. RADU VASILE

www.ccondeei.ro

Lucrările Adunării Deputaților

Legea privind registrul comerțului

În prima parte a zilei de marți, 2 septembrie, în prezența a 314 parlamentari, după două zile de dezbateri, Adunarea Deputaților a aprobat cu o singură abținere Legea privind Registrul comercial.

În conformitate cu această lege s-a instituit un sistem de evidență a activității comerciale ,care va crea cadrul optim desfășurării raporturilor juridice în condiții de siguranță, îndeosebi a creditului, pentru reorganizarea unităților economice de stat ca regii autonome și societăți comerciale. Raporturile comerciale, pentru a fi eficiente cer raniditate în încheierea lor, în baza unor elemente informative precise și ușor accesibile, în legătură cu viitoarele părți contractante.

Registrul comercial a fost desființat în anul 1950. Actuala lege prevede înființarea a două registre propriu-zise — unul privind firmele individuale și altul pentru cele sociale. Oficiile vor avea o cartotecă cu fișele de firme, un repertoriu alfabetic al firmelor și dosarele cu actele depuse. Toate registrele cu înscrieri vor fi asigurate legal prin control judecătoresc, de către un judecător delegat de președintele tribunalului județean, sau al municipiului București.

În cursul anilor 1990—1991, prefecturile vor asigura tuturor oficiilor condițiile materiale, pentru desfășurarea activității.

Cu începere de la 1 ianuarie 1992, oficiile se vor autofinanța din taxele percepute pentru operațiunile efectuate, iar bunurile cu care vor fi dotate de prefecturi vor deveni proprietatea lor. Tarifele taxelor de înscriere, stabilite de Camera de Comerț și Industrie a României, împreună cu Ministerul Finanțelor vor fi unice pe țară. Prefecturile și Primăria municipiului București vor asigura personalul necesar oficiilor.

Tot marți, Adunarea Deputaților a fost de acord cu adoptarea legii privind statutul personalului aeronautic din aviația militară a României care îmbunătățește condiția socio-profesională a personalului aeronautic militar.

Aviația militară căreia îi revin misiuni deosebite în războiul modern, înzestrată cu aeronave avînd capacitate ridicată în luptă, este și necesită a fi încadrată permanent cu un personal navigant, tehnic și de asigurare a zborurilor cu înaltă competență profesională, bine specializată, antrenată corespunzător și cu mare stabilitate în activitate. Aceste cerințe au stat la baza adoptării de către Adunarea Deputaților a Statutului personalului aeronautic militar.

VICTOR DANC

Declarații făcute agenției Reuter de guvernatorul Băncii Naționale a României

România, care s-a angajat pe drumul unor reforme economice radicale, nu mai poate reduce nivelul de trai al poporului său, care este deja disperat, a declarat guvernatorul Băncii Naționale a României, Mugur Isărescu.

În timpul dictaturii Ceausescu, salariile au fost menținute la un nivel scăzut, iar aprovizionarea cu bunuri de consum a fost insuficientă, în timp ce România a construit o industrie uriașă, dar ineficace și și-a plătit toate datoriile externe.

„Ar fi foarte dificil să spunem populației că trebuie să facă noi sacrificii", a declarat Isărescu într-un interviu acordat agenției Reuter.

Isărescu și ministrul român al finanțelor, Teodor Stoloian, au participat la reuniunea anuală a F.M.I. și Băncii Mondiale, care a avut loc la Washington. Ei au declarat oficialilor celor două organisme internaționale că românii trebuie protejați de cele mai grave efecte secundare ale reformei economice. Încercarea guvernului de a impune o reducere a nivelului de trai, urmînd exemplul altor țări est-europene (în Polonia nivelul de trai a scăzut cu 30 la sută) ar fi o sinucidere politică, a declarat Isărescu.

El a mai arătat că, în ultimii ani ai regimului Ceausescu peste două treimi din bugetul familiei se cheltuiau doar pe alimente. Pentru ca economia să funcționeze în mod eficient, guvernul va trebui să majoreze unele prețuri și să asigure o alocare adecvată a resurselor. Dar, pentru perioada de tranziție, el va continua să subvenționeze alimentele de bază și chiriile.

„Poporul român nu are pretenții mari. El dorește doar hrană, căldură și lumină în case, putină îmbrăcăminte pentru a putea ieși afară — necesitățile de bază", a declarat Isărescu.

Economiștii F.M.I. și Băncii Mondiale cer în general guvernelor să reducă subvențiile și să permită stabilirea prețurilor în funcție de legile pietei.

Viteza reformei economice din Europa răsăriteană i-a determinat însă să accepte necesitatea unor „plase de siguranță" socială, pentru ca opoziția populației să nu împiedice reformele.

MICA PUBLICITATE

PROFESOARĂ, cu experiență meditez matematică. Tel. 35 05 16.

UNIVERSITAR experiență îndelungată, multiple recomandații meditez fizică, matematică, admiteri facultate. Metodă deosebită medicină. Tel. 88 02 10.

Abuzuri la Poliția Capitalei

În fața sediului Poliției Capitalei de pe strada Logofătul Udriște, un om stătea în cursul zilei de luni (1 octombrie 1990) cu o pancartă prin care anunța că a început greva foamei din cauza unui grav abuz comis de către agenți ai serviciului de circulație. Poate mai stă și acum.

Pe numele său Vasile Aurelian (București, Sect. 4, Str. Grădiștea, Nr. 14, Sc. 3, Ap. 28), cel în cauză avea scris pe pancartă motivul ce l-a determinat la un astfel de gest : „GREVA FOAMEI pentru confiscarea autoturismului, suspendarea permisului de conducere și ridicarea certificatului de înmatriculare, deoarece am refuzat să-l servesc pe plutonierul Bostănică Gheorghe". Spre a ne lămuri mai bine asupra cazului, ne-am adresat direct domnului Vasile Aurelian, care ne-a povestit întreaga pățanie.

Cu cîtva timp în urmă a fost oprit de subofițerul Bostănică Gheorghe care, **în mod abuziv**, i-a cerut să-i ducă doi prieteni la aeroportul Otopeni. Cum șoferul amator V. A. a refuzat **cererea abuzivă** din cauza crizei de timp în care se afla, polițistul l-a amenințat că „O să ne mai întîlnim noi !". Și într-adevăr s-au mai întîlnit. În ziua de 20 septembrie a.c. Bostănică Gh. — care patrula cu mașina 4—B—6893 — l-a recunoscut pe V.A. și din nou, **tot în mod abuziv**, „l-a tras pe dreapta". **Fără nici un temei legal** i-a confiscat actele și... mașina. Așa, ca să se învețe minte. Că motive se pot găsi, slavă Domnului !

Din ziua de 20 septembrie Vasile Aurelian își caută dreptatea care cu greu poate fi găsită la Serviciul de Circulație de pe Str. Logofătul Udriște. Ceva-ceva a mai rezolvat el, dar prin Procuratură, care — pe ziua de 28 septembrie, în urma unui memoriu — a dispus să i se restituie mașina. Tracasat, supărat și chiar revoltat de cele ce i se întîmplă, V. A. și-a lăsat treburile baltă și s-a postat în fața Serviciului de Circulație al Poliției de unde a spus că nu mai pleacă pînă nu i se face dreptate și nu va fi pedepsit acel subofițer **abuziv**. Puțin timp după declararea grevei, polițiștii de la circulație, vădit jenați de „reclama" făcută, l-au dus în audiență la adjunctul de comandant pentru a-l determina să renunțe la manifestația stradală. Deoarece, de fapt, asta jena poliția, nu **abuzul** în sine. La întrevedere, Lt. Col. Gheorghiu i-a promis că îi va reduce suspendarea carnetului de la 3 luni la 1 lună, și că îi va restitui certificatul de înmatriculare a mașinii imediat ce acesta va fi găsit (deoarece, între timp, poliția l-a pierdut !). Ca la piață : mai dă române, mai lasă jupine...

Din acest caz, dar și din multe altele, se poate ușor constata că poliția nu a schimbat practic nimic (în afara uniformelor și a denumirii) față de fosta miliție.

Este oare chiar așa de greu să recunoști că uneori poți să și greșești ? Nu de alta, dar chiar ne-ar displace ca bancul cu milițianul și banca ruptă sub el (cedează cel mai deștept) să fie reactualizat și pe seama polițiștilor.

SILVIU DRAGOMIR

COMUNICAT

Liga Națională a Expropriaților din Orașele și Satele Românești Filiala București, face cunoscut membrilor săi, persoanelor care și-au exprimat adeziunea, precum și altor persoane interesate de a deveni membri ai acestei organizații, că în ziua de 5 octombrie 1990, orele 16:00, va avea loc consfătuirea de lucru cu desfășurare în sala de festivități a Liceului „NICOLAE BĂLCESCU" din București, str. Nuferilor.

COMITETUL DIRECTOR PROVIZORIU

Problemele fotbalului românesc văzute împreună cu dl. Mihai Zaharia, președintele clubului Rapid

În continuarea interviurilor noastre pe această temă, îl avem astăzi ca interlocutor pe președintele clubului „Rapid", dl. Mihai Zaharia.

— D-le președinte, mulțumindu-vă pentru bunăvoință o să vă rog să răspundeți la prima întrebare : cum apreciați noua conducere a fotbalului românesc și ce ați dori de la ea ?

— Am o părere foarte bună despre conducerea actuală a federației de fotbal. Consider că sînt niște oameni de fotbal, oameni valoroși și așteptăm doar să fie în continuare intransigenți și corecți cu toate echipele.

— În privința alegerilor federației, cum priviți aceste alegeri ?

— Deoarece nu eram în țară la data alegerilor și nu am participat la ele, nu pot să-mi dau nici o părere autorizată.

— Cine a participat din partea Rapidului ?

— Dl. vicepreședinte cu probleme de fotbal, Rămureanu.

— Totuși o părere de principiu puteți da. În lumina definițiilor dintotdeauna vot egal, liber, direct și secret, poate fi privită ca democratică ideea de a acorda drept de vot dublu, echipelor de Divizia A ?

— Părerea mea este că era normal, căci echipele de Divizia A au o pondere mai mare în fotbalul românesc și era bine ca să aibă vot dublu. Asta e părerea mea.

— După această părere ar însemna că pe planul organelor superioare ale fotbalului, anumite țări să aibă aceleași drepturi, adică spre exemplu Italia sau Argentina sau R.F.G. să aibă două voturi.

— Aici sigur aveți dreptate, dar părerea mea este că ideea cu două voturi pentru echipele de Divizia A și cîte unul pentru cele 54 de echipe de divizie secundă este o treabă echitabilă.

— V-aș întreba, dacă întîmplător Rapid, ar fi fost la ora efectuării alegerilor în divizia B, tot aceeași părere ați fi avut-o ?

— Nu aș fi avut aceeași părere, deoarece Rapidul nu este numai un club sportiv, este un fenomen social, este un simbol și poate că ar fi trebuit să primească două voturi. Însă dacă s-ar fi hotărît altfel eram de acord să primească numai un vot.

— Deși nu ați participat la alegeri, în linii mari trebuie să cunoașteți cum s-au desfășurat, măcar din informarea pe care v-a făcut-o, nu ne îndoim, dl. Rămureanu. Deci vă pot întreba dacă nu considerați că tocmai acest vot dublu a dus la niște rezultate care în condiții normale ar fi fost altele ? Mă refer la diferența de 14 voturi dintre cele două candidaturi la postul de președinte de onoare, care fără aceste 18 voturi duble ar fi fost răsturnată ?

— Dar nu putem să știm cine a votat pe unul și cine a votat pe celălalt. Eu am o părere foarte bună despre dl. Mircea Angelescu și despre dl. Mircea Sandu ; repet, o părere foarte bună.

— Este o părere pe care o împărtășesc și eu dar nu ați răspuns la întrebare ?

— Știți ce aș propune, să așteptăm o perioadă să vedem cum acționează, care vor fi rezultatele, cum vor face dreptate în cazul problemelor inerente care apar la fotbal, și după aceea să ne pronunțăm. Acum dacă abia au fost instalați nu are rost...

— Asta așa este, bineînțeles, vom vedea ce se va întîmpla în viitor, dar întrebarea mea se referea la un fenomen trecut.

— Eu zic că e bine că Divizia A a votat cu două voturi fiind mai puține decît cele din Divizia B și ponderea fotbalului din Divizia A fiind mai mare.

— Regret că trebuie să revin pentru a nu eluda întrebarea. Având în vedere că toate echipele de Divizia A au cerut în unanimitate îndepărtarea d-lui Mircea Pascu este limpede cum au votat; nu credeți că votul dublu a viciat rezultatul ?

— Ce pot să spun, dacă n-am fost prezent, nu pot să știu care a fost situația. Eu atît pot să spun că în lumea fotbalului manevrele de culise nu s-au terminat, totul se joacă încă în culise. Asta mă face de multe ori să regret lumea din care am plecat, o lume curată, lumea atletismului, pentru că m-am săturat de atîtea manevre. Pe care eu aproape că nu le înțeleg.

— Cum vedeți preponderența unui anumit club — îl putem numi Sportul Studențesc, pentru că așa este — în sinul Federației, la care s-a ajuns după alegeri și după numirile ulterioare?

— Consider că oamenii de acolo, pe care îi cunosc sînt bine instruiți, valoroși. Chiar dacă mi-ar fi plăcut ca preponderența să fie de la Rapid, eu nu am nimic împotrivă că ei sînt de la Sportul Studențesc, deoarece au demonstrat că sînt corecți și cinstiți. Dacă în viitor vor face greșeli eu voi fi primul care să-i acuz.

— Dar această preponderență este de natură să contribuie la o reală autonomie a Federației, autonomie socotită de toți ca indispensabilă ?

— Se poate da naștere la speculații. Dar deocamdată nu avem nimic să le reproșăm. Eu aș putea să adaug în ce mă privește că mă simt foarte izolat la Rapid ; sîntem izolați de toate cluburile, sîntem lipsiți de ajutor. Sîntem ca pe o insulă de unde toată lumea ne-ar dori înapoi în B și toate astea datorită unui singur defect, popularitatea foarte mare pe care o avem. S-a încercat și izolarea noastră. Acuma ce? care doresc lucrul acesta, parcă s-au mai liniștit, pentru că sîntem pe locul nouă și urmează patru meciuri foarte grele.

— Relativ la ce ați spus, că nu aveți ajutor de nicăieri, opinia generală este că Rapidul nici nu are nevoie, avînd acum mari venituri.

— Nu este adevărat. Cine spune asta, o face special pentru a ne crea o atmosferă foarte proastă. Nu avem venituri mari pentru că avem un stadion foarte mic și nu putem vinde decît 12 000 de bilete la un meci ; nu am voie să vind mai multe chiar dacă, să zicem, ar voi să vină 50 sau 60 de mii. Deci din bilete nu putem avea asemenea venituri, deși oamenii ar vrea să vină.

— Dar veniturile realizate cu Admiral Novomatic?

— Acelea sînt niște încasări mici, avem o cotă modestă din care cheltuim pentru hrana sportivilor sau pentru a face investiții cum ar fi peluza nouă, sau instalația de iluminat artificial. Pentru prime nu avem decît o cotă de 15% din veniturile provenite din alte părți. Este o dispoziție legală pe care nu vrem să o încălcăm.

— Despre profesionism ce credeți ?

— Acesta este după părerea mea o problemă de durată deși este necesară și trebuie să se ajungă acolo.

— În ce privește autonomia Federației, cum se împacă ea cu aceleași metode de lucru, adică numiri, aprobări de numiri din partea Departamentului Sportului cum este cazul unor membri ai conducerii Federației sau al antrenorului Constantin ?

— În ce privește dl. Constantin ca profesionist este de mare valoare. Eu gîndesc, chiar dacă procedeul nu a fost tocmai ortodox, că numirea dumnealui este o realizare, avînd puțini oameni în România de valoarea asta. Repet, eu cred că dl. Constantin este un om bine ales.

— Deci considerați că autonomia Federației se împacă cu numirile ?

— După mine da.

— Restricțiile ce se intenționează să se introducă la transferarea jucătorilor în străinătate, nu reprezintă, după părerea dvs. o limitare a drepturilor și libertăților individuale ?

— Un italian cu care am discutat mi-a spus că între cei mai prost impresar italian și cel mai bun impresar român va cîștiga tot italianul. În felul acesta noi românii am pierdut foarte mulți bani la transferarea jucătorilor noștri. Dacă am putea dînd pe Lăcătuș să luăm și noi pe altcineva, aș fi de acord, dar dacă noi nu putem lua nimic, n-am făcut nici o afacere. Atîta vreme cît leul nu este convertibil sîntem izolați și dacă situația continuă, în trei ani rămînem singuri. V-aș mai da un exemplu : al portarului Barta care în fapt contează tot la Rapid deși este plecat de cîteva luni în Statele Unite, unde se pare că și joacă, la ce echipă anume nu știu. Nu era normal ca echipa la care joacă să dea un semn de viață, să ne întrebe și pe noi dacă sîntem de acord, să ne ofere o compensație ?

— Venind vorba de Constantin, v-aș ruga să precizați cum stau lucrurile și cum au stat, între Rapid și Constantin ?

— Constantin a început fotbalul la Rapid, s-a dezbrăcat alături de Baratky. Noi l-am solicitat, dînsul a acceptat, a venit, însă la un moment dat ne-a spus : „Pe dvs nu v-ajută nimeni, nici chiar cei de la transporturi". Pentru că într-adevăr așa este. Șeful nostru de departament a fost singurul om, care ne-a ajutat, cît a putut și dînsul. Acum însă ministerul s-a transformat. Eu nu am fost capabil de la începutul anului să ofer o singură casă. Am 700 de angajați la club care au fiecare problemele lor, probleme de viață pe care nu le poți rezolva singur. A vrut unul din ei să facă un schimb de locuință, dar nu a reușit. Ne trebuie neapărat un loc de pregătire cum este cel de la Săftica al lui Dinamo, unde să plătim o chirie omenească — nu 2 000 lei pe zi cum mi s-a cerut — și unde înainte de meciurile importante, să ne adunăm sportivii, nu pentru a-i izola de familie ci pentru a putea controla cum se odihnesc, cum se hrănesc, ce stare de spirit au etc.

— Nu aveți unul la Tincăbești, unde se spune că ar fi proprietatea clubului sau a ministerului ?

— Acolo sînt numai trei cămere și un grup sanitar pentru maximum zece persoane, ceea ce este de departe insuficient. Și nici nu este proprietatea noastră, ci a Poștelor și Telecomunicațiilor care acum ne somează să ne mutăm.

— Deci Constantin a ajuns la concluzia că nu vă ajută nimeni și deci să nu vă ajute nici el ?

— Nu, nu, el a vrut să ne ajute și a spus că ne va ajuta și în continuare. Dar eu gîndesc că a fost tentat de numirea la echipa națională și asta a stîrnit, zic eu, în balanță.

— Dar la echipa națională nu avea nici un avantaj material, tar la dvs...

— De cerut nu a cerut, i-am oferit noi niște bani, dar sumele cred că nu au contat, cît onoarea de a fi la echipa națională. De altfel cred că după o viață de mare fotbalist, nici nu-i mai interesează banii. L-a tentat probabil onoarea de a fi la echipa reprezentativă a țării.

— Dacă dvs. vreți să-i luați acum apărarea aveți dreptul, dar să vedem ce va face la echipa națională.

— E adevărat că la conducerea naționalei va fi foarte greu. Este ceea ce am discutat cu Mircea Lucescu la Bruxelles, cînd l-am întrebat de ce nu a acceptat el postul. Eu știu că echipele naționale care au în formație jucători împrăștiați în alte țări oferă prime de joc mai mari decît cele oferite de ciuburile respective. Dacă Hagi are la Real primă de joc 10 000 de dolari, iar eu la echipa națională îi ofer 1 000, mai riscă el să se certe cu clubul, sau mai riscă să se accidenteze ? căci locul pierdut în echipa se recapătă cu greu. Cînd vom fi capabili să oferim asemenea prime la echipa națională va fi mai ușor și vom putea avea rezultate și cu echipe formate din conglomerat de jucători. Acesta este fotbalul profesionist. Și fiindcă veni vorba de profesionism, aș vrea să vă completez de ce nu văd așa curînd profesionismul întronat la noi. Viața de fotbalist activ este scurtă, se termină în general la 33—34 de ani. Se pune problema ce fac după aceea, mai pot să-i ajungă pe cei din generația lor care au meseria lor ? Atîta timp cît nu putem oferi atîția bani care să le asigure viitorul după ce va abandona fotbalul, problema este aproape irezolvabilă

— În materie de transferări ați realizat ceea ce ați dorit ? Mai aveți ceva proiecte în această privință ?

— Nu am realizat ceea ce doream din cauză că n-am avut bani. Jucătorii buni i-au luat cei care au avut. Noi sîntem o echipă săracă. Cei mai mulți și mai buni jucători îi vedeți în curțile clubURILOR Steaua și Dinamo. Noi am rămas la mina a treia sau a patra. Cea mai prețioasă achiziție a noastră, îl socotesc pe Balcea.

— I-ați dat lui Constantin peste 400 000 lei ?

— Suma a fost oferită de sponsorul nostru.

— Acesta a promis după cîte se știe mult mai mult.

— Nu putem spune că nu ne-a sprijinit chiar dacă nu în măsura așteptată. Și posibilitățile dînșilor sînt limitate și sperăm, așteptăm sprijin acum pentru la anul.

— Cum intenționați să sprijiniți presa în deplasările ce veți face în străinătate ?

— Vom căuta să facem tot ce va fi posibil pentru a fi însoțiți în aceste deplasări și de reprezentanții presei de care desigur este nevoie în asemenea situații.

— Ultima întrebare este asupra investițiilor ce urmează să se facă la Stadion. Care este situația lor căci văd că sînt în întîrziere față de anticipări ?

— Vă referiți desigur la peluza nouă dinspre sala de sport, care este cu adevărat în întîrziere. Anul acesta nu va putea fi gata, dar în anul viitor avem convingerea că va fi finalizată. Toi la anul va fi gata și instalația de nocturnă.

— Vă mulțumesc și vă urez reușită.

— Și eu vă mulțumesc pentru prilejul ce mi l-ați oferit.

IOAN FRINCU

Ce mai face, ce mai spune PLANETA

Alegerile municipale din Ungaria

Frustrați de alegeri timp de 43 de ani, ungurii sînt chemați din nou la vot duminică — pentru a patra oară în șapte luni — cu prilejul alegerilor municipale.

După cele două tururi ale alegerilor legislative din martie-aprilie, care au dus la căderea regimului comunist, și referendumul din august asupra modului de alegere a președintelui republicii, cei 7,8 milioane alegători unguri trebuie să desemneze acum reprezentanții noilor adunări locale.

Acest scrutin este destinat, potrivit noilor conducători conservatori ai țării, să încheie schimbarea regimului și să extindă democratizarea la orașe și sate, unde fostul sistem democratic este încă dominant.

Pentru a alege reprezentanții în colectivități autonome care vor înlocui consiliile locale supuse direct puterii centrale, Ungaria inaugurează un nou mod de scrutin : în orașele cele mai mici, alegătorii vor vota în cadrul unui scrutin unional și îl vor alege direct pe primar. Este obligatorie majoritatea simplă pentru alegerea unui candidat.

Aceste alegeri se anunță și ca test politic pentru guvernul de centru-dreapta, condus de József Antall, care a angajat Ungaria pe calea privatizării și restructurării economice.

Guvernul, care a dat de curînd publicității „Programul reînnoirii naționale" pentru următorii trei ani, a trebuit să facă față, în ultima vreme, unei cresteri a contestării din partea opoziției liberale — care îi reproșează ezitări și timiditate în aplicarea reformelor — cît și apariția unor conflicte în diferite sectoare (amenințarea cu greva din partea controlorilor de zbor, manifestații studențești).

Potrivit unui recent sondaj, 53 la sută din alegătorii Forumului Democratic Ungar (FDU), partidul premierului Antall, sînt nemulțumiți de politica sa, iar 47 la sută sînt satisfăcuți.

Estimările apreciază la mai puțin de 30 la sută voturile acordate FDU în alegerile municipale, în timp ce acest partid a obținut 43 la sută în scrutinul legislativ. Totodată, partidele coaliției guvernamentale ar ajunge în frunte cu circa 44 la sută din voturi în fața opoziției liberale (35 la sută) și a Partidului Socialist (fost PC), credit cu numai 7 la sută din intențiile de vot.

Principalul partid de opoziție, Uniunea Democrației Populare, ar putea marca puncte în orașele mari, mai ales la Budapesta, unde candidatul său, Gábor Demszky, pare bine plasat în cursa pentru postul de primar.

Una din necunoscutele scrutinului o reprezintă candidații independenți, foarte prezenți în zonele rurale.

Acolo unde participarea la vot va fi sub 40 la sută, alegerile vor trebui să voteze din nou, probabil la mijlocul lunii ...tombrie.

Guvernul va trebui să țină seama și de oboseala alegătorilor, care nu văd concretizîndu-se tatele în viața lor condiția de fiața de 30 la sută, pe ...rii staționare) ale acestor ...sultări repetate, în condițiile ...care alegerile municipale ...costa 1 miliard de forinți (...milioane dolari). Unii ...provocat deja anularea ...dumului prezidențial din ...gust, înregistrîndu-se o ...pare deosebit de slabă la ...

Rezultatele alegerilor ...cipale vor fi anunțate ...pe 1 octombrie seara. (A.P.)

„Ce trebuie să facem în cazul unui cutremur"

Pentru a evita panica și a te simți în siguranță în situații extreme, în cartea „Îndrumătorul populației", editată sub conducerea directorului Institutului de vulcanologie al Academiei de științe a U.R.S.S., S. Fedotov, se dau o serie de recomandări.

Nu trebuie să ne speriem de orice cutremur. Cele relativ slabe (pînă la 5 grade) nu produc daune. Este periculos cînd forța oscilațiilor atinge 5—6 grade. Trebuie reținute caracteristicile : se leagănă puternic lustrele, cade și se sparge vesela, cade tencuiala, se deplasează mobila, se clatină clădirea. Din momentul în care simțiți aceste zguduituri pînă cînd vor urma cele mai puternice oscilații și va apare pericolul distrugerii clădirii vor trece 15—20 secunde. Ținînd cont de această rezervă de timp, trebuie să alegeți cel mai potrivit mod de comportare — sau să părăsiți rapid clădirea, sau să ocupați un loc relativ mai puțin periculos în interiorul ei. Iată unde pot fi așteptate zguduiturile : în colțurile formate de pereții interiori de rezistență, lîngă stîlpi și sub grinzile carcasei. Cel mai periculos este să se stea în acest timp în ușile de sticlă ale pereților exteriori și interiori, în camerele de pe colț, mai ales de la ultimele etaje, în lifturi. Nu folosiți în acest timp liftul ! Nu puneți paturile lîngă marile ferestre !

Dacă există pericolul căderii unor bucăți mari de tencuială a lustrelor sau a bucăților de geam, ascundeți-vă sub mese, intoarceți-vă cu fața de la fereastră și acoperiți-vă cu mîinile fața cu mîinile.

Părăsirea clădirii este deseori cea mai bună variantă. Dacă fugind, depărtați-vă de clădire și de liniile de tricitate. Feriți-vă de ruptă.

Dacă cutremurul v-a prins la volanul automobilului, opriți imediat. Ar fi de dorit un loc deschis. Nu ieșiți din mașină pînă la terminarea zguduiturilor. Soferul trebuie să deschidă ușile. Dar pasagerii sînt mai în siguranță dacă rămîn pe locurile lor pînă ce se termină cutremurul. (Săptămînalul sovietic „Argumenti i fakti", nr. 36).

Uniunea Sovietică dezvăluie numele unor victime naziste

Uniunea Sovietică a furnizat copii ale unor documente capturate la sfîrșitul celui de-al doilea război mondial, care conțin numele a 400 000 de persoane care au murit sau care au fost internate în lagăre de concentrare și de muncă forțată naziste.

Crucea Roșie americană a declarat la 24 sept. că a deschis la Baltimore un Centru de informații pentru identificarea victimelor holocaustului și războiului, care va ajuta persoanele interesate să afle ce s-a întîmplat cu prietenii sau cunoscuții lor.

Într-un comunicat se mai arată că Crucea Roșie Internațională a primit de la Uniunea Sovietică copii ale unor documente de arhivă capturate de armata sovietică în timpul eliberării deținuților din lagăre, la sfîrșitul războiului.

Documentele sînt cuprinse în 46 de volume conținînd aproape 70 000 de certificate de decese liberate de lagărele de concentrare de la Auschwitz. Sînt de asemenea incluse numele a 130 000 de prizonieri care au fost folosiți la muncă forțată de diferite firme germane și 200 000 de nume ale victimelor din alte lagăre, printre care Dachau, Sachsenhausen, Gross Rosen și Buchenwald.

Documentele au fost depuse la Serviciul Internațional de Informații („International Tracing Service"), un organism al Comitetului Internațional al Crucii Roșii, cu sediul la Arolsen, RFG. Aici se aflau deja dosare conținînd 13 milioane de nume.

Crucea Roșie a declarat că centrul din Baltimore poate ajuta persoanele interesate să obțină date privind încarcerarea, munca forțată sau decesul membrilor familiilor lor.. Acest centru îi poate, de asemenea, ajuta pe supraviețuitorii care au fost internați în astfel de lagăre să primească despăgubiri, și în unele cazuri poate chiar contribui la reunificarea familiilor.

„Noi sperăm că acest serviciu de informații va pune capăt durerii resimțite de multe persoane care nu știu ce s-a întîmplat cu membrii familiilor lor", a declarat Stephen H. Richards, vicepreședintele executiv al Crucii Roșii americane. Persoanele care doresc să afle ce s-a întîmplat cu membrii familiilor lor au fost rugate să la... cu filialele locale ale Crucii Roșii americane. Personalul ...cestora trimite informațiile centrul din Baltimore, unde ...vor fi traduse în limba engleză și apoi trimise mai departe la Arolsen.

„Dorim ca lumea să știe ...există posibilitatea obținerii ...cestor noi informații importante", a declarat Richards, ...avertizat însă că procesul de obținere a informațiilor este ...durată, datorită verificării ...cesare a diverselor ortografii ale numelor, cît și datorită ...posibile inexactități din ...tre. El a mai declarat că ...soanele care solicită informații ...vor primi rapoarte intermediare pe măsură ce înaintează ...tatea de cercetare.

Acest serviciu este rezultatul efortului comun al Filialei Centrale Maryland și al Serviciului Internațional al Crucii Roșii ...americane, care colaborează ...alte organizații naționale ...Crucii Roșii și Semilunei Roșii. (A.P.)

„În Est, după bucurie urmează tristețe"

„Avem sentimentul ciudat că pierdem", afirmă tăios scriitorul polonez Adam Michnik. Este un mesaj important din Europa răsăriteană, regiune oarecum scăpată din vedere, din cauza preocupării față de criza din Golf. Michnik se referea la nostalgia post-comunistă care se răspîndește în regiunea care anul trecut a scăpat atît de triumfător din cleștele totalitarismului.

Președintele Cehoslovaciei, Vaclav Havel,afirmă : „Începem abia acum să evaluăm prejudiciul. Această revoluție nu a eșuat, dar elementele esențiale trebuie realizate de acum încolo".

Intelectualii români au impresia că revoluția lor a fost furată. Disidenta Doina Cornea a spus că temuta poliție Securitatea „a fost rebotezată și a reintrat în acțiune".

Bulgaria nu prea a făcut altceva decît să sfideze puterea comunistă.

Polonia — care a deschis drumul către răsturnarea politică din primăvara anului 1989 — a ajuns la ceea ce Michnik numește „faza a doua". Regimul comunist a fost demolat, dar aceasta nu înseamnă că democrația este deplină.

„Faza a doua a devenit o luptă pentru cîștigarea puterii și revanșă acerbă. Dacă logica compromisului între principalii protagoniști politici va prevala, ordinea democratică va prevala. Dacă logica revanșei va avea ultimul cuvînt, ne vom confrunta din nou cu iadul dictaturii".

Michnik a făcut aceste afirmații la o conferință organizată la Strasbourg de Consiliul Europei (organizație ce grupează 23 de țări democratice europene). Țările est-europene se pregătesc să adere la Consiliul Europei, căutînd să obțină sprijin, dar fiind tot mai conștiente de teribilul handicap reprezentat de moștenirile lor.

Potrivit expresiei inspirate a profesorului Lawrence Freedman, de la King's College din Londra, ele au în față „lumina de la capătul tunelului". Dezastrul economic constituie un element important. Dar, amenințarea reală o reprezintă concluziile politice și sociale pe care popoarele lor, ajunse la capătul răbdării, ar putea fi nevoite să le tragă din ceea ce a urmat după victorie.

Fiecare țară are problemele ei distincte, deși oarecum legate între ele. Numai Polonia a avut o opoziție bine organizată, apărută după un deceniu de existență a „Solidarității". Liderii săi au știut întotdeauna să formeze o coaliție eterogenă și transformarea în partide politice normale va fi dificilă, dar nu s-au așteptat ca aceștia să apară fără o bază solidă. Este greu de exagerat vehemența actuală a încordării politice poloneze, concentrată în jurul lui Lech Walesa.

El a fost scînteia ce a aprins explozia care s-a numit „Solidaritatea", în 1980. Statura rodată și mustața lui stufoasă au devenit simbolul luptei pentru libertate. El a consolidat alianța muncitorilor și intelectualilor, care în cele din urmă a condus la succes, și tot el a fost cel ce a numit noul guvern, optînd pentru a sta de-o parte.

Dar Walesa a constatat că nu-i place să stea pe tușă. Vrea să reintre în arenă ca președinte — funcție ce i-ar conferi mai multă putere în cadrul compromisului constituțional pe care l-a negociat cu comuniștii. El va candida de pe o poziție ce îmbină sloganele populiste potrivnice reformelor economice austere și acuzînd guvernul procedează prea ...la eliminarea comuniștilor.

Michnik, care conduce ziarul „Gazeta Wyborcza", este de ...sinceritate brutală. Răspunzînd apelului lui Walesa pentru „...celerare" el întreabă : „A...rare, dar încotro ?". El ...că aceste cereri provin de ...persoane „care folosesc ...anticomunistă, dar au ...tate bolșevică", prin care ...lege demagogie, promisiuni ...posibile, apelul la intoleranță.

El îl apără pe Walesa ...triva acuzației de antisemitism. Dar în campania de „acreditare" sînt întruchipate naționalismul, antisemitismul, apelul la intoleranța la surse, care este ...mă de xenofobie opusă de ...derii culturale și politice. ...tea ar putea prejudicia ...mul de redresare economică.

Polonia a suportat costul ...ordinii. Umbra lui Pilsudski ...conturează la orizont. Eroii ...războaielor de independență ...a preluat puterea în 1926 ...urma unei loviturI de stat ...instaurat un regim totalitar, ...ționalist, antisemit și la ...dezastruos.

Cu înclinația lor spre ...polonezii spun că nu este ...să transformi un acvariu în ...bă de pește, dar cum să ...dezi ca să obții invers ...transformi comunismul în ...mocrație, pe baza pieței ...Această sarcină necesită ...luciditate, o nouă atitudine ...toleranță. Nu va fi suficient ...Vestul să ofere ajutor, ...guvernare, tehnici de management. Va fi nevoie să se ...de o mare atenție transformării ...curajării politice constante ...mocraților, astfel încît ...acvariului să albă posibilitatea ...să-și înfăptuiască ...(„International Herald Tribune" — FLOREI LEWIS).

Cititorii din străinătate pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — Sectorul export-import presă PO Box 12 201, telex 10376 presfir București Calea Griviței nr. 64—66.

Tiparul : Combinatul poligrafic București